

ANATHEMA

Tragisk skuespil i syv billeder
af Leonid Andrejev

ANATHEMA

Oversat til dansk af Otto Oustrup Jensen

Oversat fra Karl Ritters tyske oversættelse, Bühnen- und
Buchverlag russischer Autoren, J. Ladyschnikow, Berlin 1911.

Rettighederne forbeholdes, piratkopiering tilskyndes.

Copyright©Otto Oustrup Jensen, København 2013.

ISBN 978-87-996734-0-7

Leonid Andrejevs Anathema udgaves første gang 1909.

ROLLEFORTEGNELSE

Personerne:

PORTVOGTEREN

ANATHEMA

DAVID LEISER

SSURA hans kone.

ROSA og NAHUM, deres børn.

PURIKES

IVAN BESKRAINYY og

SSONKA CITRON, småhandlende.

Samt de fattige:

EN DANSELÆRER

EN UNG MAND

EN LIREKASSEMAND

EN PILGRIM

ABRAHAM CHESSIN

EN KVINDE MED BARN

EN GRÆDENDE KVINDE

EN BERUSET

SSONKAS PIGE

LEIPKE

MUSIKANTER

BLINDE

OLK

FØRSTE BILLEDE

Scenen er en vild og øde egn. En bjergskråning, hvis tinde ligesom fortaber sig i grænseløse højder. I scenens dyb, halvt oppe på bjerget, hæver sig en mægtig, fast tillukket jernport, som er grænsen for vor sanseverden. Bag denne port, som synes at tynde jorden med sin svære vægt, bor, stum og hemmelighedsfuld, udspringet af al væren: Verdensaltets store ånd.

For foden af bjerget og med hele sin krops vægt støttet til sit lange sværd står PORTVOGTEREN stiv og ubevægelig. Med en flig af sit hvide gevandt, hvis folder falder stive og ubevægelige, som var de hugget i marmor, tilhyller han sit ansigt og fremstår således i sig selv som en vældig hemmelighed. Han, der kun kan gribes af rene tanker, denne portvogter alene, er altets herre. Som han står der på grænsen mellem to verdener, er han som tvespaltet: Afydre et menneske, af væsen en ånd. Han er et led mellem to verdener og ligner et mægtigt skjold, der fanger alle pile, alle blikke, alle bønner og forhåbninger, alle forhånelser og forbandelser, og optager dem i sig. Han er bæreren af to principper og klæder sin tale i stum tavshed som jerndørens – eller i menneskelige ord.

Midt mellem klipperne, frygtsom og ængstelig, viser ANATHEMA sig og kigger sig sky omkring. Anathema, der blev

viet til forbandelsen. Idet han synker ned mod de grå sten, sniger han sig, nu selv grå og som en slange, der sky og bø-jelig søger sin hule, mod portvogteren besjælet af det ene ønske at strække ham til jorden med et uventet slag. Men han er selv forskrækket over sin dristighed, springer på be-nene igen og ler udfordrende og ondt. Så sætter han sig op med en stolt og overlegen mine på en klippeblok og kaster småsten efter portvogteren. De falder kun ned for foden af denne, men således skjuler han snedigt sin frygt og skyhed bag spottens maske og et kækt udfordrende væsen. Ved det gustne grå og alvorlige lys synes den til forbandelsen vie-des hoved at antage uhyre dimensioner, især hans foran vidt hvælvede pande, der er furet af talrige folder, som en frugtesløs tænkning over urgamle, uløselige, gådefulde spørgsmål gravede ind i ham. Anathemas tynde, spinkle skæg er fuldkomment gråt. Også hans tidligere begsorte hår skinner hvidt og stritter i vejret i hæslike grå totter. U-rolig i sine bevægelser forsøger han forgæves at skjule sit fortærende hastværk og sin hvileløshed. I afmægtig kappe-strid med portvogterens stolte ro stivner også han et øjeblik i den majestætiske overlegenheds positur, for straks i næste øjeblik som en orm under menneskets hæl at sno sig i stum krampe, i pinefuld jagt på det, der for ham altid glider bort. Også i sine spørgsmål er han hurtig og heftig som en hvir-velvind, der skaber sin kraft og sin forbitrelse af sin egen omdrejning. Men han river kun de små genstande med sig og synker afmægtig sammen for tavshedens åsyn.

ANATHEMA

Stadigvæk står du her og holder vagt. Og jeg som troede, du var gået væk. Selv for lænkehunden gives der dog øjeblikke, hvor den hviler eller sover, om så hele verden var dens hytte, og hele evigheden dens herre og mester. Er du bange for, at der er tyve, der skal stjæle evigheden? Dog, jeg vil ikke være vred. Jeg kom som god ven til dig og bønfalder dig ydmygt: Åbn den tunge port et øjeblik, og lad mig se evigheden. Du tør ikke? Men denne kæmpemæssige port har måske fået en revne et sted på grund af alder, og den ulykkelige, ærlige Anathema kan måske uden at forurølige nogen kaste et blik gennem en smal spalte. Oh, giv mig et tegn! Vis mig den, denne spalte! Jeg vil krybe derhen, ganske forsigtigt på bugen, kikke ind og snige mig tilbage, og han vil ikke opdage det. Men jeg vil komme til at VIDE, og jeg bliver en gud. Jeg vil VÆRE EN GUD, ja være en gud! Hvor længe har jeg ikke vansmægtet efter at være en gud allerede! Og hvordan? Var jeg måske en dårlig gud? Se her! *(Han retter sig stolt op, men begynder straks igen at le. Så krydser han roligt benene, sætter sig på hug på en flad sten og tager et terningspil frem. Han mumler hen for sig, men så højt at vogteren MÅ høre ham)*

Jeg vil ikke. Det er ikke nødvendigt. Jeg søger ikke strid, og jeg vil ikke slås med dig. Er det måske derfor, jeg er kommet herhen? Jeg vandrede gennem verden og forvildede mig herhen ved et tilfælde. Jeg har ikke noget at lave og derfor vandrede jeg rundt. Nu vil jeg rafle lidt. Jeg har jo ikke noget at lave og derfor vil jeg spille terning. Hvis han ikke var så stolt, havde jeg også udfordret ham til det. Men han er for hovmodig, for stor på den og kender endnu ikke

spændingen ved spillet. Seks, otte, tyve, rigtigt! Stemmer! Hos djævelen stemmer det altid, selv når han spiller ærligt. David Leiser, David Leiser.. (*Vendt mod portvogteren, frækt*)

Kender du David Leiser? Sandsynligvis ikke. Det er en gammel, syg og tåbelig jøde, ingen kender. Selv din herre har glemt ham. Det siger David Leiser selv i det mindste, og jeg har ikke nogen grund til ikke at tro ham. Han er dum, men et ærligt menneske. Det er ham, jeg lige har vundet over i terningspil. Har du set det her: Seks, otte, tyve. Jeg traf ham i sin tid på stranden, hvor han spurgte bølgerne, hvad de klagede sig over, og jeg kunne lide ham. Et dumt, men ærligt menneske. Hvis man drak ham grundigt til med beg og så stak ild til ham, ville man have sin fakkelt til min fest. (*Mens han med hyklet frimodighed taler videre, nærmer han sig forsigtigt den sten, der ligger nærmest portvogteren og sætter sig ned på den*)

Ingen kender David Leiser, men jeg vil gøre ham berømt og stor og mægtig. Og måske også udødelig. Du tror mig ikke? Ingen tror den vise Anathema. Selv ikke når han siger sandheden. Og hvem elsker sandheden mere end Anathema! Du måske? Du tavse hund. Du tyveknægt, som har stjålet sandheden fra verden og spærret adgangen til den med urokkelige mure?

(*Han styrter sig rasende mod Portvogteren, men springer tilbage hylende af skræk og smerte ved synet af hans ubevægelige, truende majestæt. Så falder han ned på den grå sten med sit grånede bryst og klynker ynkeligt*)

Aha! Djævelen har grå hår! Oh, græd I, som Anathema så kært har kastet. Støn og jamr, som I stræber og tilbeder

fornuften, Anathema har grå hår! Hvem hjælper morgenrødens søn? Han står ensom i hele verdensaltet. Hvorfor forskrækkede du, du store.. Hvorfor forskrækkede du den frygtløse Anathema? Han ville jo ikke slå dig, han ville blot nærme sig. Må jeg komme nærmere? Tal til mig!

(Portvogteren tier, men Anathema tror at høre noget ud af hans tavshed. Han rækker sin slangehals i vejret og skriger lidenskabeligt)

Højere! Højere! Tier du, eller taler du? Jeg forstår dig ikke. Den forbandelsesviede har et fint øre, og af din tavshed fornemmer han skygger af ord. Trykkende stemninger forårsaget af tanker føler han ved din stumme ubevægelighed, men han forstår dig ikke. Taler du, eller tier du? Har du sagt kom nærmere? Eller synes det mig blot sådan?

PORTVOGTEREN

Kom nærmere.

ANATHEMA

Det siger du, men jeg tør ikke.

PORTVOGTEREN

Kom nærmere!

ANATHEMA

Jeg er bange. *(Han sniger sig ubeslutsom og med siksakliggende bevægelser hen mod vogteren, lægger sig på maven og kryber videre stønnende af rædsel og græmmelse)*

Åh, jeg mørkets fyrste. Jeg er stærk og vis. Og alligevel, se her! Alligevel kryber jeg på maven som en hund. Men jeg

gør det jo kun , fordi jeg elsker dig, og fordi jeg vil kysse sømmen på din klædning. Men hvorfor gør mit gamle hjerte dog så ondt? Sig mig det, Alvidende.

PORTVOGTEREN

Den, der er viet til forbandelsen, har intet hjerte.

ANATHEMA (*kryber videre*)

Nej, nej, den forbandelsesviiede har intet hjerte, hans bryst er ubevægeligt og stumt som den grå klippe, der heller ikke ånder. Oh, hvis Anathema havde et hjerte, havde du forlængst dræbt det på samme måde, som du dræber det tåbelige menneske med smerte og kval. Men Anathema har en forstand, der søger sandheden. Den sandhed, der værgeløst er udsat for at blive strøget af dig. Skån ham. Se, jeg ligger for dine fødder. Vis mig dit åsyn. Bare et øjeblik så kort som, når lynet flammer. Lad mig se dit ansigt. (*Han snor sig slavisk hen for fødderne af vogteren, men vover ikke at berøre hans klædning. Forgæves besværer han sig med at slå sine øjne ned, som hurtigt bevæger sig hid og did, som forskende ser opad, og som skinner så stærkt som to gnistrende kul under den grå aske. Vogteren tier, men Anathema fortsætter sin frugtesløse og hårdnakkede bønfolden*)

Du vil ikke. Så fortæl mig navnet på ham, der er bag døren. Sig det lige så stille, så at ingen hører det, og kun jeg får det at vide, jeg, den vise Anathema, der hentæres i længslen efter sandheden. Rigtigt, ikke? Det er da på syv bogstaver? Eller seks? Eller ét? Tal dog! Nævn mig bare ét bogstav. Du redder den forbandelsesviiede fra evig kval, og jorden, som jeg sønderriver med mine negle, vil velsigne dig. Du

behøver jo ikke at skrike. Tal sagte, ganske sagte. Et suk og jeg vil forstå dig og velsigne dig. Sig noget! (*Vogteren tier, og Anathema kryber langsomt tilbage efter en kort raserifyldt vaklen. For hvert skridt, han fjerner sig fra vogteren, bliver han kækkere*)

Er det ikke sandt, at jeg elsker dig. Er det ikke sandt, at jeg ville kysse sømmen på din klædning. Du havde gjort mig ondt, havde du troet andet. Jeg har bare ikke noget at lave, og derfor vandrer jeg møjsommeligt gennem verden. Jeg har ikke noget at lave, og derfor spørger jeg enhver, der møder mig, om alt, hvad der falder mig ind. Jeg ved ikke rigtigt selv, hvad jeg spørger om. Jeg ved alt! (*Han rejser sig, ryster sig som en hund, der er kommet op af vandet, udsøger sig en høj klippeblok og stiller sig op på den i en stolt skuespillerattitude*)

Jeg ved alt! Jeg er vis og trængte ind i alle tings væsen. Jeg er bekendt med alle talregler, og skæbnens bog ligger åben opslået for mig. Med et blik omfatter jeg livet. Jeg er akse i tidernes løb, der lynsnart kommer i omdrejninger. Jeg er stor, jeg er mægtig, jeg er udødelig, og mennesket er givet mig i min hånd. Hvem vover at ringe med djævelen? Jeg dræber de svage, og de stærke lader jeg dreje sig i drukken hvirveldans. I en frygtelig, djævelsk, meningsløs dans. Jeg har forgiftet alle livets kilder, på alle veje har jeg lagt hindringer. Trænger den forbandendes stemme dog ikke ind til dig? Lyden fra dem, der afmægtigt synker sammen under den ondes vægt? Råbet fra dem, der frygtløst har den frækhed? Som i uendelig, skrækkelig bønfolden går til grunde?

PORTVOGTEREN

Jeg kan høre ham.

ANATHEMA (*ler*)

Navnet! Sig mig navnet! Oplys stien for djævelen og for mennesket. Alt i verden vil det gode og ved ikke, hvor det er at finde. Alt i verden vil leve og finder intet andet end døden. Navnet! Sig mig navnet på det gode, sig mig navnet på det evige liv. Jeg venter.

PORTVOGTEREN

Der gives intet navn for det, du spørger om, Anathema, der gives intet tal, hvormed man kan regne det ud. Der gives intet mål, hvormed man kan måle det, der gives ingen vægt, hvormed man kan veje det, du spørger om, Anathema. Endog enhver, der udtalte ordet fornuft, har løjet. Endog enhver, der udtalte ordet kærlighed har løjet. Endog enhver, der udtalte ordet gud, sagde en løgn. Den sidste, frygtelige, skrækkelige løgn. Thi der findes intet tal, intet mål, ingen vægt, og intet navn for det, du spørger om, Anathema.

ANATHEMA

Hvor skal jeg gå hen? Sig det!

PORTVOGTEREN

Der, hvor du går hen.

ANATHEMA

Hvad skal jeg gøre? Sig det!

PORTVOGTEREN

Det, du gør.

ANATHEMA

Din tale er tavshed. Sig mig, vil jeg nogensinde forstå din tavsheds sprog?

PORTVOGTEREN

Nej. Aldrig. Mit ansigt er åbent, men du ser det ikke, min tale er høj, men du hører den ikke, mine bud er klare, men du erkender dem ikke, Anathema. Og aldrig vil du se dem, aldrig vil du høre dem, og aldrig vil du erkende dem, Anathema, usaglige ånd, udødelig i det tællelige og evig levende i målet og vægten, men som endnu ikke er blevet født til livet.

ANATHEMA (*bestyrtet*)

Aldrig?

PORTVOGTEREN

Aldrig!

(Anathema springer ned fra stenen og krummer sig på jorden, pint af vanvittig kval. Han falder ned foran klippeblokken, omfavner den ømt og støder den rasende fra sig, han stønner højt og bittert. Derpå vender han ansigtet mod Jordens østen og vesten, norden og syden og ryster truende hænderne, som ville han kalde Jorden til vrede og hævn. Men de stumme grå klipper tier, Jordens østen og vesten tier, syden og norden tier, og stum står portvogteren i truen-

de majestætisk ubevægelighed med hele sin vægt støttet på sit sværd)

ANATHEMA

Stå op Jord! Rejs dig og spænd sværd ved side, oh menneske! Der findes ingen fred mellem dig og himlen. Et nattens og dødens sted blev Jorden, og mørkets fyrste blev herre over den fra nu af og i al evighed. Jeg går til dig, David. Som en klippeblok vil jeg slynge dit sørgelige liv op i luften til den stolte himmel, så de høje vinduers søjler sitrer. Min tjener David, af din mund vil jeg forkynde sandheden om menneskets lod. *(Han vender sig til portvogteren)*

Og du! *(Han forstummer sky, og truffet af den dødelige stilhed. Så rækker og strækker han sig dovent, som afkedsomhed og mumler, men så højt, at vogteren MÅ høre ham)*

Forresten, vandrede jeg ikke bare rundt, fordi jeg ikke har andet at lave? Nu var jeg her, og nu går jeg videre der. Som om der ikke findes masser af veje for den lystige Anathema, der elsker den glade latter og den sorgløse spøg. Seks! det betyder, jeg bringer David skatte og rigdomme, han ikke har ventet. Otte! det betyder, David helbreder de syge og opvækker døde. Tyve! rigtigt! det betyder.. Det betyder, at jeg og David, vi kommer for at sige tak. David Leiser, den store, mægtige, udødelige David Leiser.

Jeg går.

Anathema fjerner sig. Alt forbliver stille. De stumme klipper, den stumme port, der med sin uhyre vægt trykker jorden ned, og den stumme, stive, som forstenede vogter. Alt forbliver stille.

Men er det Anathemas skridt, som vækker et uroligt vibrerende ekko? Et, to, tre. DER kommer en eller anden tungt skridende. Et, to, lyder et tyngende skridt. Ét skridt, og dog synes mange mennesker at komme derfra. Den gående tier, og dog bævrer stilheden, og tavsheden sitrer allerede. Et øjeblik af vibrerende uro, et øjebliks afmagt og en til det yderste spændt lidenskab. Da antændes pludselig stilheden og slikker i vejret som en høj, gul flamme. Snart hører man dybt nedenunder et eller andet sted og videre i det usynlige Jordens fjerne den metallisk lyse, oprørske skingren af lange horn, der bliver båret i højt løftede hænder, idet deres vildt klagende, oprørske skrig er rettet mod både Jorden og op imod himlen.

Et, to. Dog, nu er det klart, at det er mængdens, massens skridt. Dens grålige stemme, dens snart isolerede, snart blot til en lyd hensmeltende suk, dens larmende, stormfulde tale. Og helt nede i dybet, i labyrinten af brukne, dunkle overgange, kimer den første skarpt afgrænsede lyd, mere lig et ord end et navn:

DAVID!

Med skarpere og skarpere omrids løfter dette ord sig, stadig højere og højere, og nu svæver det allerede over alle hovederne, på kobbersukkenes vinger, og på deres fødders drønende tramp:

DAVID! DAVID! DAVID!

Lydene flyder sammen til en akkord. De bliver til en sang fra millioner. Tuberne hyler højt. De toner med lyse kobberklange og hviner træt. De kalder.

Hører portvogteren dem? Svær stønnen hviler tungt over de grå klipper. Lidenskabelige suk trænger op imod ham og lægger sig ned for hans fødder. Men vogteren bevæger sig ikke, vogteren tier, og stum forbliver metalporten.

Dybet tordner.

Et frygteligt lyn, der spalter jorden, lader metalskrigene og hornenes hylen forstumme, og op af skårene springer, som en kilde ud fra en klippe, som lynet slog sønder, en lys, blødttonende melodi.

Dog nu forstummer også den.

Og igen bliver alt stille. En mægtig, ubevægelig tien og en stor forventning. Forventning. Forventning.

★

ANDET BILLEDE

Sydligt landskab. En varm sommermiddag.

En bred landevej foran portene til en stor, befolket by. I scenens venstre hjørne begynder vejen, der gennemskærer hele scenen og i dennes dyb laver en stor drejning mod højre. To høje stensøjler i gammel bygningsstil udgør bygrænsen. De er bøjet af alder og viser mange revner og sprækker. På den anden side af bygrænsen, ved siden af den højre søjle står et gammelt, forladt vogterhus med hensmaldret bindingsværk og tilspigrede vinduer. Ved vejen står flere små bræddehytter, som kun er skilt fra hinanden ved en smal gang. I en fortvivlet, afmægtig kamp for tilværelsen synes disse hytter gensidigt at ville fortrænge hinanden og næsten sidde på hinanden. I hytterne bliver der handlet med alskens småtteri, med bolsjer, solsikkefrø, dårlig pølse, sild osv., og i hver og en er der en lille, beskidt disk, gennem hvilken der malerisk går et rør med to haner, den ene med sodavand til en kopek pr. glas, den anden med seltersvand. En af disse hytter tilhører DAVID LEISER. De øvrige: En græker ved navn PURIKES, en ung jødinde SSITRON og en russer IVAN BESKRAINY, som ved siden af er lappeskrædder og reparerer gummisko. Han er den eneste, der handler med ægte bojarkvas.

Der hersker en glødende sommervarme, og de sparsomme, små træer med deres sammenkrøllede blade på grund af

varmen længes efter regn. Den støvede landevej er helt mennesketom. Bag søjlerne, der hvor vejen drejer mod højre, hæver sig en høj bjergskrænt. De støvede kroner på de ikke just talrige træer fortoner sig ned af bjerget et eller andet sted hen i dybet. Hele horisonten begrænses af havet, som strækker sig ud i en røglå stribe og ligger i den varme glød og solens glans som hensunken i dyb søvn.

SSURA, Davids kone, en gammel, livstræt jødinde, sætter sig ved siden af sin hytte. Hun lapper på nogle pjalter og underholder sig med de andre handlende i en sørgmodig tone fuld af kedsomhed.

SSURA

Ingen vil købe noget. Ingen drikker sodavand mere. Ingen køber solsikkefrø af mig. Eller mine prægtige bolsjer, der ligesom af sig selv smelter i munden.

PURIKES *(som et ekko)*

Ingen vil købe noget.

SSURA

Man kunne mene, at alle mennesker var døde, bare for at ingen skulle kunne købe noget af mig! Man kunne tro, at vi med vores hytter var alene i verden. Vi alene i hele verden.

PURIKES *(som et ekko)*

Vi alene.

BESKRAINY

Solen har brændt alle kunderne op, der er kun de handlende tilbage. *(Pause. Man hører Ssonka græde stille)*

Ssonka! Men du købte jo en høne i går. Har du slået nogen ihjel, når nu du kan købe høns? Hvis du er så rig og skjuler dine penge, hvorfor handler du så egentlig med det kram der og gør os livet surt?

PURIKES *(som et ekko)*

Og gør os livet surt?

BESKRAINY

Ssonka! Jeg må spørge dig om noget. Er det sandt, at du købte en høne i går? Lyv ikke. Jeg ved det. Jeg hørte det af nogen, som jeg tror på ubetinget. *(Ssonka tier stille og græder)*

SSURA

Hvis en jøde køber en høne, så er enten jøden syg eller hønen. Ssonka Citron har en søn, der ligger for døden. I går begynde det, og i dag lakker det allerede mod enden. Han er en sart knøs og behøver ikke lang tid til at dø.

BESKRAINY

Hvorfor er hun så her, når hendes søn dør?

SSURA

Fordi hun må sidde i hytten og passe forretningen.

PURIKES

Fordi hun må passe forretningen. (*Ssonka græder*)

SSURA

I går fik vi ikke noget at spise, og vi håbede på dagen i dag. Og i dag får vi heller ikke noget at spise og håber på, at der i morgen kommer et par kunder, der vil bringe os lykke. Lykke! Hvem ved egentlig, hvad det vil sige? Lykke? For gud er alle mennesker lige, og dog sælger den ene sin vare for to kopek, og den anden sin for trediv. Den ene for tredive, og den anden stadig for to, og ikke et menneske ved, hvorfor der bliver skænket mennesket lykke.

BESKRAINY

Tidligere var min pris også trediv kopekker, men nu sælger jeg bare for to. Lykken er lunefuld.

PURIKES

Lykken er lunefuld.

SSURA

I går kom min søn Nahum til mig og spurgte: »Mor, hvor er far?« Jeg sagde til ham: »Hvorfor vil du vide, hvor far er? Din far David Leiser er et ulykkeligt, sygt menneske, der snart skal dø. Derfor går han altid ud til havet for at være alene og tale med gud om sin skæbne. Forstyr ikke din far, han dør snart. Sig det til MIG, kære, hvad du vil sige til ham!« Og min søn Nahum svarede mig: »Godt, så vil jeg sige det til dig, mor. Jeg dør snart.« Det var min søns svar. Og da min gamle ægteemand, David Leiser, kom tilbage, sagde jeg til ham: »Du er stadig stolt over din dyd. Spot gud og dø,

for din søn Nahum vil dø.« (*Ssonka græder højere*)

PURIKES (*ser sig pludselig forskrækket om*)

Hvordan? Hvad nu, hvis? Hvis nu folk ikke ville købe noget?

SSURA (*forskrækket*)

Hvordan? Hvad siger du? Ikke købe noget mere?

PURIKES (*med voksende angst*)

Sådan. Ganske simpelt. Ikke købe noget. Hvad skal vi så stille op?

BESKRAINY (*urolig*)

Hvordan skulle det kunne ske, at folk ikke skulle købe mere. Det er da umuligt!

SSURA

Umuligt.

PURIKES

Nej. Det er da muligt. Hvad nu, hvis pludselig ikke et eneste menneske ville købe noget mere?

En skræk har grebet alle, selv Ssonka holder op med at græde og kigger blegt med sine sorte, forskrækkede øjne på den ensomme vej. Solen brænder med uformindsket styrke ned fra himlen. I det fjerne, hvor landevejen laver en drejning, viser Anathema sig.

SSURA

En kunde!

PURIKES

En kunde!

SSONKA

En kunde! En kunde! (*Hun begynder igen at græde*)

Anathema kommer nærmere. Trods varmen bærer han en sort frakke af fint stof, en sort cylinderhat og sorte handsker. Kun hans halsbind er hvidt, hvilket giver hele hans kostume et skær af noget højtideligt og yderst korrekt. Han er høj af vækst, slank og har trods sine grå hår en ret holdning. Hans ansigt, ham, der er viet til Forbandelsen, er gråligbrunt, hans træk er strenge og på sin vis smukke. Når Anathema tager sin hat af, ser man hans mægtige, af mange folder gennemfurede pande og hans mægtige isse med det sorte, gråmelerede hår, der stritter i vejret. Ligeså hæsligt som hans uhyre hoved er Anathemas hals; den er stærk og senet, men for lang og tynd; hele tiden trækker det i den med nervøse kramper og vridninger. Hovedet synes at hvile på ham som en svær byrde og får derved noget mærkværdigt uroligt og foruroligende over sig.

SSURA

Skulle det være et glas sodavand, min herre? I dag er det varmt som ind i helvede. Hvis man ikke drikker noget, kan man få solstik.

BESKRAINY
Ægte bojarkvas!

PURIKES
Violvand! Herregud! Violvand!

SSURA
Sodavand! Seltersvand!

BESKRAINY
Drik ikke sodavand der. Hendes vand kreperer rotterne af,
og kakerlakkerne får krampe.

SSURA
Skam Dem dog, Ivan! Skammer De Dem dog ikke over at
hugge andre folks kunder. Jeg siger jo trods alt ikke noget
om Deres bojarkvas, som kun en gal hund kan bælle i sig.

PURIKES (*glad*)
En kunde! En kunde! Undskyld, De behøver slet ikke købe
noget hos mig, jeg ønsker slet ikke, at De skal købe noget af
mig, jeg vil jo bare se på Dem. Ssonka, se dog! Der er en,
der vil købe noget!

SSONKA
Jeg kan ikke se noget. Jeg kan ikke se noget længere. (*Ana-
thema tager den høje hat af og hilser elskværdigt på alle*)

ANATHEMA
Jeg takker. Jeg vil gerne drikke et glas seltersvand, måske

også et glas bojarkvas. Men frem for alt vil jeg gerne vide, hvor David Leisers butik er.

SSURA (*forbavset*)

Her! Er det David, De søger? Jeg er SSURA hans kone.

ANATHEMA

Javel, fru Leiser, jeg må tale med David. David Leiser.

SSURA (*mistroisk*)

De kommer vel for at bringe os en dårlig efterretning? David har ingen venner med tøj af så fint stof, så gå hellere videre. David er ikke hjemme, og jeg kan ikke sige Dem, hvor han er.

ANATHEMA (*hjerteligt*)

Oh nej, vær venlig, vær ikke urolig, kære frue, jeg bringer bestemt ikke dårlige efterretninger. Men hvor er det dog dejligt at møde en sådan kærlighed. De elsker sikkert Deres mand højt, fru Leiser? Han er vel et rigtigt stærkt og sundt menneske og tjener mange penge?

SSURA (*mørkt*)

Nej, han er gammel og syg og kan ikke arbejde mere. Men han har aldrig gjort noget ondt, hverken over for gud eller for menneskene. Selv hans fjender kan ikke sige ham noget ondt på. Her har De et glas seltersvand, det er bedre end sodavand. Hvis De ikke er bange for varmen, så tag dog plads og vent lidt. David må snart være her.

ANATHEMA (*tager plads*)

Ja, jeg har hørt meget godt om Deres mand, men jeg vidste slet ikke, at han var så gammel og svagelig. De har også børn, fru Leiser?

SSURA

Jeg havde seks. Mine fire første døde.

ANATHEMA (*deltagende*)

Oh. Oh. Oh!

SSURA

Ja hr., vi har haft det svært. Der er kun blevet to tilbage hos mig, min søn Nahum..

BESKRAINY

En døgenigt, der anstiller sig syg og driver om i byen hele dagen.

SSURA

Hold dog op, Ivan! Skammer De Dem ikke over at bagtale ærlige folk. Nahum går til byen for at skaffe os kredit, og så har vi desuden en datter ved navn Rosa, hr. Hun er desværre alt for smuk, alt for smuk. Ja, den lykke, hvad er lykke? Den ene dør af kopper, og den anden vil have hende herhen. Men hun vil ikke komme, og hendes ansigt er rent som et blomsterblad.

ANATHEMA (*anstiller sig forbavset*)

Det er vel ikke grund til utilfredshed? Skønheden er en Guds

gave, som han beskænkede mennesket med. Ved hvilken han hævdede det opad og ved hvilken, han lod sig selv ane.

SSURA

Hvem ved? Måske er det en Guds gave, men måske også en gave fra en anden en, som jeg ikke vil tale om. Jeg ved bare ikke, hvad mennesket behøver smukke øjne til, når det alligevel må skjule dem. Hvad skal det med sin sarte, hvide ansigtsfarve, når det må skjule den under sod og snavs. Skønheden er et for farligt klenodie, og det er lettere at beskytte sine penge for røverne, end at beskytte skønheden for de onde. (*Mistroisk*)

De er vel ikke.. De er måske kommet for at se Rosa? Så gå hellere. Rosa er ikke her, og jeg vil ikke fortælle dem, hvor hun er.

PURIKES

En kunde, Ssura. Se dog, der er kommet en kunde!

SSURA

Ja, ja, Purikes. Men han skal ikke få det, han er kommet efter, og han skal ikke finde det, han søger.

Anathema ler elskværdigt, og lytter med interesse til samtalen. Hver gang en begynder at tale, strækker han halsen ud og vender sit hoved, som hælder lidt på skrå, mod den, der taler. Han skærer ansigter som en skuespiller og viser i sin mimik snart smerte, snart forundring eller mangel på balance. Han ler, men for det meste på de forkerte steder. Og til de tilstedeværendes forundring eller foruroligelse.

BESKRAINY

Hvorfor er du så tosset, SSURA, og ikke vil sælge noget, når der er en kunde. Enhver vare bliver gammel og mister sin værdi.

SSURA (*grædende*)

Hvor er De ond, Ivan. Jeg har trods alt åbnet Dem for ti koppekke kredit, og De ved ikke noget bedre at bestille end at skælde os ud.

BESKRAINY

Tag Dem ikke af mig, SSURA Jeg er bare så ondskabsfuld, fordi jeg er sulten. De hr. i den sorte frakke, gå væk herfra. Ssura er et anstændigt fruentimmer. Hun vil aldrig sælge Dem sin datter. Om så De bød hende en million.

SSURA (*lidenskabeligt*)

Ja, ja, Ivan. Jeg takker Dem. Men hvem har dog fortalt Dem det, min herre, at Rosa er smuk? Det er slet ikke sandt. Nej, le ikke, det er ikke sandt. Hun er hæslig som en af de syv dødssynder. Hun er så snavset som en hund, der kommer op fra et lagerrum i et kulkib. Hendes ansigt er koparret og ligner en klippe fuld af ler og sand. På det højre øje har hun en stor, hvid plet som en gammel hest. Og hendes hår, det er som et nøgle gammel uld, som fuglene har uglet. Ydermere er hun ganske krum og pukkelrygget, jeg sværger Dem, helt krum og pukkelrygget! Hvis De henter hende, så vil alle mennesker grine af Dem og spytte efter Dem, og gadedrenge vil ikke lade Dem være i fred.

ANATHEMA (*forbavset*)

Men jeg har dog hørt, fru Leiser..

SSURA (*opfyldt af sorg*)

De har ikke hørt noget! Jeg sværger Dem, at De ikke har hørt noget.

ANATHEMA

Men De har dog selv..

SSURA (*tryglende*)

Skulle jeg virkelig have sagt noget? Oh, min gud, kvinder er så snakkesalige, hr., og de elsker deres børn så meget, at de altid regner dem for smukke. Rosa en skønhed! (*Hun ler*)
Tænk bare, Purikes.. Rosa en skønhed! (*Hun ler. Rosa kommer ind fra siden, fra byen af. Hendes hår er i urede og til-dækker næsten hendes sorte, funklende øjne. Hendes ansigt er tilsmudset med sod, hun er dårligt og hæsligt klædt. Imidlertid, så snart, hun ser den ubekendte herre, krummer hun sig sammen som en gammel kone.*

SSURA

Der, der er hun! Rosa! Se min herre! Oh, min gud, så hæslig hun er! David bryder altid i gråd, når han ser hende.

ROSA (*føler sig ubevidst truffet og retter sig lyslige i vejret*)

Der er stadigvæk piger, der er grimmere end mig.

SSURA (*indtrængende*)

Rosa, hvad siger du? I hele verden kunne man ikke finde en

pige mere grim end dig. (*Hun hvisker bønfoldende*)
Skjul din skønhed, Rosa. Der er kommet en røver. Skjul din skønhed. I nat vil jeg selv vaske dit ansigt og kæmme dit hår. Så vil du være smuk igen som en guds engel. Ja, og så vil vi knæle ned for dig og tilbede dig. Der er en røver, Rosa. (*Højt*)
Har man kastet sten efter dig igen?

ROSA (*hæs*)
Ja.

SSURA
Og har hundene forfulgt dig igen ?

ROSA
Ja.

SSURA
Ser De, hr. Selv hundene lader hende ikke være i fred.

ANATHEMA (*elskværdigt*)
Ja jeg har vel taget fejl. Deres datter er bestemt ikke smuk.
Og det er ikke nemt at se på hende.

SSURA
Naturligvis, der findes piger, som er endnu grimmere, men..
Gå, Rosa. Gå ind og gå i gang med dit arbejde! Hvad skal en fattig, grim pige også gøre andet end at arbejde. Gå, min stakkels Rosa, gå! (*Rosa henter et par pjalter, for at reparere dem*)

ANATHEMA

Har De haft den her butik længe, fru Leiser?

SSURA (*beroliget*)

I tredive år. Siden David blev syg. Da han tjente ved militæret, kom han ud for en ulykke. Han kom ind under hesten, og brystet blev trykket ind på ham.

ANATHEMA

Var David da Soldat?

BESKRAINY (*blander sig i samtalen*)

Leiser havde endnu dengang en ældre bror. Det var en stor slyngel. Han hed Moses.

SSURA (*med et suk*)

Ja, han hed Moses.

BESKRAINY

Og da den her Moses måtte stille ved militæret, flygtede han på et italiensk skib, og David blev puttet i trøjen i hans sted.

SSURA (*med et suk*)

Ja, David blev indkaldt.

ANATHEMA

Sikke en uretfærdighed!

BESKRAINY

Har De da nogensinde i verden truffet på noget i retningen

af retfærdighed?

ANATHEMA

Naturligvis! De er åbenbart et meget ulykkeligt menneske, og De ser alt i et mørkt lys. Men De vil snart se.. De vil meget snart se, at der gives en retfærdighed. (*Utvungent*) Fanden tag det. Jeg har ikke noget at lave og vandrer stadig om i verden. Jeg kan oven i købet meddele Dem, at der er intet, jeg hyppigere har fundet end retfærdighed. Hvordan skal jeg forklare Dem det, fru Leiser, der findes mere af den artikel i verden end lopper på en god hund.

SSURA (*med et smil*)

Men når det er lige så svært at fange den som lopperne.

BESKRAINY

Og hvis den bider som en loppe. (*Alle ler*)

Fra byen kommer der en træt, udmattet lirekassemand, halvt blindet af sved og støv. Han vil gå videre, men bliver pludselig fortvivlet stående og spiller noget helt gyseligt.

SSURA

Gå dog. Afsted. Vi har ikke brug for musik her.

LIREKASSEMANDEN (*spiller*)

Jeg har heller ikke brug for musik.

SSURA

Vi kan ikke give Dem noget. Afsted!

LIREKASSEMANDEN (*spiller*)

Så vil jeg nu engang dø med musik.

ANATHEMA (*højmodigt*)

Jeg beder Dem, fru Leiser, giv ham noget at spise og drikke, noget vand. Jeg vil betale det hele.

SSURA

Hvad er De for et godt menneske! Kom her, De, hr. musiker, dér har De noget at spise og noget at drikke. Jeg vil ikke tage noget for vandet, det vil jeg forære Dem. (*Lirekassemanden sætter sig, han er grådig*)

ANATHEMA elskværdigt.

Har De strejfet om i verden længe, hr. musikanter?

LIREKASSEMANDEN (*melankolsk*)

Tidligere havde jeg en abe. Kassen der og en abe. Lopperne åd aben, og min lirekasse piber allerede. Jeg leder efter et passende træ, jeg kan hænge mig i.

EN PIGE kommer løbende. Hun ser nysgerrigt på lirekassemanden og vender sig så til Ssonka.

PIGEN

Ssonka, Rusja er død.

SSONKA

Allerede?

PIGEN

Ja, han er død, må jeg tage mig et par solsikkefrø?

SSONKA (*lukker butikken*)

Ja selvfølgelig. Tag bare! SSURA, hvis der kommer en kunde, så vær venlig at sige, at jeg åbner butikken igen i morgen, ellers tror han bare, at jeg har lukket den for altid. Har De hørt? Rusja er død.

SSURA

Allerede?

PIGEN

Nå ja, han er død. Vil lirekassemanden spille?

Anathema hvisker noget til Ssura og stikker noget i hånden på hende.

SSURA

Ssonka, der har De en rubel. Går De? En rubel!

BESKRAINY

Sådan en lykke! I går en høne, og i dag en rubel. Så tag den dog, Ssonka. (*Alle betragter begærligt sølvrublen. Ssonka og pigen fjerner sig*)

SSURA

De er vel meget rig, hr.?

ANATHEMA (*selvtilfreds*)

Nå ja. Jeg har en stor praksis. Så tag den dog, Ssonka.

SSURA (*hurtigt*)

David har ikke nogen gæld.

ANATHEMA

Oh, jeg kommer ikke af den grund, fru Leiser. Hvis De lærer mig nærmere at kende, vil De se, at jeg kun kommer for at give. For at forære og ikke for at tage.

SSURA (*noget ængstelig*)

Er De da sendt af Gud?

ANATHEMA

Det ville være for stor en ære både for mig og for Dem, om jeg kom som Guds gesandt, fru Leiser. Nej, jeg kommer af egen drift.

NAHUM kommer frem. Han ser forbavset på kunden og sætter sig træt på en sten. Han er en stor slank yngling med fuglebryst og en stor bleg næse. Han ser sig om.

NAHUM

Hvor er Rosa?

SSURA (*næsten hviskende*)

Stille, hun er der. (*Højt*)

Nå, Nahum, har du skaffet os kredit?

NAHUM

Ak nej, mor. Jeg kunne ikke skaffe jer noget. Jeg dør snart, mor. Alle lider sådan under varmen, og det er kun mig, der fryser. Jeg sveder hele tiden, men min sved er kold. Jeg traf Ssonka. Rusja er død.

SSURA

Du dør ikke foreløbig, Nahum. Ikke foreløbig.

NAHUM (*mat*)

Nej, jeg dør nok ikke foreløbig. Hvorfor kommer far ikke? Det er snart på tide, han kommer.

SSURA

Gør silden ren, Rosa. Den herre her venter også på David. Han har allerede ventet længe, og David er ikke kommet endnu .

NAHUM

Hvad vil han?

SSURA

Jeg ved det ikke, Nahum. Han har vel sine grunde. (*Pause*)

NAHUM

Ved du, mor. Jeg kan ikke skaffe jer kredit mere. Jeg vil hellere med far ud til havet. Den tid er allerede kommet, hvor jeg må spørge gud om min skæbne.

SSURA

Du skal ikke spørge ham, Nahum. Det skal du ikke.

NAHUM

Nej. Og dog. Jeg vil spørge ham.

SSURA (*bønfaldende*)

Nej, Nahum, jeg beder dig, spørg ikke.

ANATHEMA

Men hvorfor ikke, fru Leiser? Er De måske bange for, at gud kunne svare ham noget slemt? Man må have mere tro, fru Leiser. Havde David hørt Dem, ville han sikkert ikke kalde Deres ord gode.

LIREKASSEMANDEN (*løfter hovedet*)

Du vil tale med gud, unge jøde?

NAHUM

Vær vis på, jeg vil. Ethvert menneske må tale med gud.

LIREKASSEMANDEN

Tror du? Så bed ham dog om en ny lirekasse til mig. Denne her piber allerede.

ANATHEMA (*deltagende*)

Han kunne også tilføje, at lopperne har spist din abe, og at du behøver en ny. (*Alle ler og ser en smule forbavset på ham undtagen lirekassemanden, der rejser sig op og tavst går til sin lirekasse*)

SSURA

Hvad vil du, hr. musikanter?

LIREKASSEMANDEN

Jeg vil spille.

SSURA

Hvorfor? Vi har ikke brug for musik.

LIREKASSEMANDEN

Jamen jeg må da takke Jer for Jeres godhed. *(Han spiller noget gyseligt. Lirekassen skratter, sætter ud og piber. Anathema har sine øjne drømmende rettet mod himlen, slår takt med hånden, hvilket dog næppe er til at høre, og fløjter)*

SSURA

Gud, hvor rædselsfuldt!

ANATHEMA

Det, fru Leiser.. *(Han fløjter)* Det kalder man verdensharmonien.

Underholdningen forstummer et øjeblik. Man hører endnu bare lirekassens rykvise skratten og Anathemas eftertænksomme piben. Solen brænder stadig glødende rød ned fra himlen.

ANATHEMA *(i lykkelig stemning)*

Jeg har ikke noget at lave og strejfer gennem verden.

Anathema bliver mere og mere begejstret. Pludselig bryder lirekassen af med en hæs, pibende tone, der endnu klinger længe i alles ører. Anathema stivner i sin stilling med løftet hånd.

ANATHEMA (*overrasket, forlegen*)
Slutter det altid sådan?

LIREKASSEMANDEN
Af og til endnu værre. Adieu!

ANATHEMA (*leder i sin vestelomme*)
Nej, nej, gå dog ikke sådan væk. De har virkelig beredt mig en stor fornøjelse, og jeg vil da ikke kunne lide, at de går hen og hænger Dem. Der har De nogle småpenge.

SSURA (*behageligt overrasket*)
Hvem kunne have troet, når man ser Deres ansigt, at De er så muntert og godt et menneske?

ANATHEMA (*smigret*)
Oh vær venlig, bring mig ikke i forlegenhed med Deres ros, fru Leiser. Hvorfor skulle jeg ikke hjælpe et stakkels menneske, der om muligt endda kan finde på at hænge sig? Et menneskes liv er en dyr ting, fru Leiser, og jeg har jo altid lidt småpenge på mig.
Men er det ikke David Leiser, hin ærværdige mand, jeg ser der? (*Han spejder i den retning, hvor vejen drejer mod højre*)

SSURA (*ser samme vej*)

Jo, det er David.

Alle forstummer forventningsfulde. På den støvede landevej, ved kurven, viser David Leiser sig. Han kommer gående langsomt . Han er stor, knoklet, har lange grå lokker og et skæg af samme farve. På hovedet har han en høj, sort hue, der hvælver sig som en kuppel over ham, og i hånden en stav, med hvilken han synes ligesom at udmåle vejen. Han ser frem for sig ud under de krusede, buskede bryn og nærmer sig langsomt og alvorligt uden at løfte øjnene den sidende gruppe. Så bliver han stående, idet han støtter sig med begge hænder på sin stav.

SSURA (*ser ærbødigt op*)

Hvor har du været henne, David?

DAVID (*uden at løfte øjnene*)

Jeg har været ved stranden.

SSURA

Hvad har du lavet der, David?

DAVID

Jeg så på bølgerne og spurgte dem, hvorfra de kommer, og hvor de går hen. Jeg tænkte over livet, Ssura, og spurgte mig selv, hvorfra kommer det, og hvor går det hen?

SSURA

Og hvad sagde bølgerne, David?

DAVID

De sagde ikke noget, Ssura. De kommer og går, og mennesket på bredden venter forgæves på et svar fra havet.

SSURA

Hvem har du snakket med, David?

DAVID

Jeg talte med gud, Ssura. Jeg spurgte ham om David Leisers skæbne, den gamle jøde, der snart skal dø. Om hans skæbne.

SSURA (*skælvende*)

Og hvad svarede gud dig? (*David tier og sænker blikket mod jorden*)

SSURA

Vores søn Nahum vil med dig til stranden og også spørge gud om sin skæbne.

DAVID (*løfter øjnene i vejret*)

Skal Nahum da også snart dø?

NAHUM

Ja, far. Jeg er allerede begyndt at dø.

ANATHEMA

Men tillad mig engang, mine herrer, hvorfor taler De altid om døden, når jeg dog kommer med lykke og liv?

DAVID (*med en hoveddrejning*)

De kommer måske fra gud? Hvem er den mand, Ssura, der tør tale sådan?

SSURA

Jeg ved ikke noget, han har ventet på dig længe.

ANATHEMA (*munter og travl*)

Men mine herskaber, vær dog glade, smil lidt. Jeg beder kun om Deres opmærksomhed et øjeblik, så vil jeg få Dem alle sammen til at le. Altså, pas på, mine herskaber, nu skal De høre! (*Med spændt opmærksomhed hænger ligesom alle ved Anathemas mund*)

ANATHEMA (*trækker et papir frem. Højtideligt*)

Er De David Leiser, Abraham Leisers søn?

DAVID (*forskrækket*)

Javel, det er mig. Men måske findes der også en anden David Leiser. Jeg ved ikke, spørg folkene.

ANATHEMA (*bringer ham med et vink til at tie*)

Havde De ikke en bror ved navn Moses Leiser, der for tredive år siden flygtede til Amerika på en italiensk damper?

ALLE

Jo! Jo!

DAVID

Men jeg vidste ikke, at han tog til Amerika..

ANATHEMA

David Leiser, Deres bror er død! (*Pause*)

DAVID

Jeg har forlængst tilgivet ham.

ANATHEMA

.. Og ved sin død har han efterladt Dem hele sin formue på et beløb af to millioner dollars, (*vendt mod de tilstedeværende*) hvilket udgør en sum af fire millioner rubler. Dem, David Leiser. (*Man hører et dybt suk, alle står der som forstenede*)

ANATHEMA (*rækker David papiret*)

Her er testamentet. Ser De her seglet her?

DAVID (*støder det fra sig*)

Nej, jeg vil ikke, jeg vil ikke. De kommer ikke fra gud. Gud søger ikke sådan med menneskene.

ANATHEMA (*hjerteligt*)

Men jeg beder Dem, det er ikke nogen spøg. På mit æresord, jeg siger Dem den reneste sandhed. Fire millioner. Tillad mig som den første at gratulere Dem og at trykke Deres ærlige hånd. (Han griber Davids hånd og ryster den)

Nå fru Leiser, hvad er det så, jeg har bragt Dem? Og hvad siger De nu? Er Deres Rosa en smuk pige, eller er hun grim?

Aha! Og tror De stadigvæk, også nu, at De vil dø, hr. Nahum? Aha! (*Med tårer i øjnene*)

Ser I nu, folk, hvad jeg har bragt Jer! Dog, nu tillader De

mig vel at fjerne mig en smule. Jeg ville ikke forstyrre Dem.
(Han tørrer sine øjne med lommetørklædet og går synligt grebet til side)

SSURA *(forfærdet)*
Rosa!

ROSA *(ligeså forskrækket)*
Hvad er der, mor?

SSURA
Vask dit ansigt, vask dit ansigt, Rosa! Ah. min gud, vask dog hurtigt dit ansigt! Hører du?

Ssura rusker i Rosa som en vanvittig og vasker hende, mens hun med sitrende hænder sprøjter vandet til alle sider. Nahum har taget faderen ved hånden og holder næsten fast på ham. Det synes, som han hvert øjeblik kunne falde i afmagt.

DAVID
Værsgo, tag Deres dokument tilbage.

SSURA
Er du forrykt, David! Hør ikke på ham! Vask dig, Rosa, vask dig! Folk skal se din skønhed.

NAHUM *(griber papiret)*
Det er vores, far. Det var guds svar, far. Se dog på mor. Se Rosa. Se på mig. Jeg er jo allerede ved at dø.

PURIKES (*skriger*)

Åh! Åh! De river nok papiret i stykker! Åh! Åh! Tag papiret fra dem.

Nahum græder. I sin strålende skønhed og med vådt hår, der dog ikke dækker øjnene længere nu, træder Rosa leende hen for faderen.

ROSA

Her er jeg, far. Her er jeg! Værsgo, det er mig!

SSURA (*forskrækket*)

Hvor har du været henne, Rosa?

ROSA

Jeg har slet ikke været til i verden, mor. Jeg er først født i dag, mor.

SSURA

Se dog, David, se, et menneske blev født. Åh, sådan skal hun ses af alle. Åbn jeres glugger vidt op. Alle sammen, se derhen. Se dog på hende!

Pludselig går det op for David, hvad der lige er sket. Han tager sin hue af hovedet og kaster den fra sig. Han sønderriver sine klæder, der bliver ham for små, baner sig voldsomt vej igennem de tilstedeværende og styrter løs på Anathema.

DAVID (*truende*)

Hvorfor kom du til mig med det ?

ANATHEMA (*blødt*)

Tillad, hr. Leiser, jeg er dog advokat. Jeg glæder mig oprigtigt..

DAVID

Hvorfor kom du med det?

Med al sin kraft støder han Anathema fra sig og går vaklende op ad landevejen. Pludselig bliver han stående, vender sig om og skriger med heftige gebærder.

DAVID

Væk med ham, det er djævelen! I tror vel, han bringer jer fire millioner? Åh, nej! Han bringer os fire millioner krænkelse og fornærmelser. Fire millioner forhånelser lader han falde ned på Davids hoved. Fire oceaner af bitre tårer udgød jeg over livet. Mine suk var lig Jordens fire vinde, sult og sygdom stjal mine fire børn. Og nu, hvor jeg skal dø, hvor jeg er gammel og snart skal dø, nu bringer man mig fire millioner. Kan De måske give mig min ungdom igen, min ungdom, som jeg tilbragte med hårde afsavn, forfulgt af kummer, omgærdet af lidelse, kronet af smerte? Kan I bringe mig bare én dag igen, på hvilken jeg sultede, bare én tåre, som løb ned på klippen? Kan De få mig til at glemme, hvordan man smædede mig og spyttede mig i ansigtet? Fire millioner forbandelser! DET betyder dine fire millioner rubler! Oh, Hanna, Oh Benjamin, Oh min Raphael, min lille Moi-

sche. I mine små bitte fugle, der døde af sult på vinterens nøgne kviste, hvad ville I sige, hvis jeres far rørte ved disse penge? Nej, jeg behøver ikke dine penge. Jeg behøver ikke nogle penge, siger jeg jer. Jeg er en gammel jøde, der dør af sult, jeg ser ikke guds finger. Men jeg vil gå hen til ham og sige, hvad gør du med David? Jeg går. *(Han vender sig lidenskabeligt om med de løftede hænder mod himlen for at gå)*

SSURA *(græder)*

Vend om! David! Kom tilbage!

PURIKES *(fortvivlet)*

Papiret! Tag dog papiret op!

ANATHEMA *(ivrigt)*

Vær nu rolig, fru Leiser, han kommer igen. I begyndelsen er det altid sådan. Jeg har vandret meget gennem verden og kender det. Blodet stiger en til hovedet, benene begynder at sitre, og mennesket udstøder forbandelser. Det har ikke noget at betyde.

ROSA

Sikke et fint spejl det er, mor.

NAHUM *(græder)*

Mor, hvor er far gået hen? Jeg vil ikke dø.

ANATHEMA

Kast dog det stykke glas væk, Rosa. Menneskene vil gen-

spejle Deres skønhed, verden vil stråle Deres skønhed tilbage, De skal se ud i verden. Åh, De er her endnu, hr. musikanter. Spil dog noget for os, vær venlig ja! Musikken må ikke mangle på en sådan festdag.

LIREKASSEMANDEN

Skal jeg spille det samme som før?

ANATHEMA

Ja, ja, det samme.

Lirekassen skratte og piber, Anathema fløjte begejstret med og slår takt med hænderne, som ville han velsigne alle med sin musik og sin piben.

★

TREDJE BILLEDE

David Leiser er blevet en rig mand. Presset dertil af sin kone og sine børn har han lejet en rig villa ved kysten. Han har talrige tjenestepiger og tjenere, heste og ekipager. Under påskud af at være træt af sin advokatpraksis er Anathema blevet Davids privatsekretær. Til Rosa har man ansat lærere og lærerinder, der underviser hende i god tone. På hans eget ønske er der derimod kun ansat en danselærer for Nahum, der er dødssyg. Pengene fra Amerika er endnu ikke kommet, men millionæren David Leiser nyder en uindskrænket kredit, dog mere på genstande og varer end på kontanter, som der endnu er mangel på i hans husstand. Scenen er en rigt udstyret marmorsal med store italienske buevinduer og en dør til verandaen. Det er middag. Bag de åbne vinduer ser man de halvtropiske træer og planter og det dybblå hav. Gennem et vindue åbner udsigten sig mod byen.

DAVID LEISER sidder ved bordet. Han er meget dystert og alvorlig. Noget længere væk ligger SSURA på sofaen. Hun er rigt, men samtidig smagløst klædt, og ser på, hvordan NAHUM får danseundervisning. Nahum er meget bleg, hoster og svajer næsten af svaghed, især når han efter dansereglerne må stå på et ben. Trods det går han meget op i det. Han er elegant klædt, kun den alt for brogede vest og det brogede slips forstyrrer det gode helhedsindtryk lidt. DAN-

SELÆREREN springer rundt om Nahum med violinen og violinbuen i hånden, snart balancerende på et ben, snart knælende ned. Han er en mand af usædvanlig behændighed og elegance, hvid vest, laksko, smoking.

ANATHEMA står ved døren og betragter hele scenen med en sørgmodig, bebrejdende mine.

DANSELÆREREN

Et to tre, et to tre.

SSURA

Se, David. Se dog, hvor godt vores Nahum danser allerede. Jeg kunne ikke springe sådan. Stakkels dreng.

DAVID

Jeg ser.

DANSELÆREREN

Monsieur Nahum har meget talent. Jeg beder Dem, Et to tre, et, to, tre. Tillader De. Tillader De, det var ikke helt rigtigt. Lidt mere præcision ved den enkelte pas, og afrund så drejningen rigtigt elegant med den højre fod, ikke sandt? Sådan, så ser De, sådan.. (*Han viser det*) Det at danse, fru Leiser, er den rene matematik, man behøver cirklen til det.

SSURA

Hører du efter, David?

DAVID

Ja.

DANSELÆREREN

Altså, vær venlig, hr. Nahum, et to tre, et to tre. *(Han spiller på violinen)*

NAHUM *(snapper efter luft)*

Et, to, tre. Et, to, tre.

Han drejer omkring, og falder pludselig næsten omkuld. Hans ansigt er blegt, forpint, fordrejet og næsten som en døds, han får et heftigt hosteanfald. Efter at anfaldet er overstået fortsætter han.

NAHUM

Et to tre.

DANSELÆREREN

Sådan, så er det godt, monsieur Nahum. Mere elegance, mere fornemhed! Jeg beder Dem! Et to tre.

Han spiller. Anathema går diskret hen til Ssura og taler til hende med dæmpet stemme, men så højt, at David ikke kan undgå at høre det.

ANATHEMA

Mener De ikke, at Nahum er lidt træt, fru Leiser? Danselæ-
reren kender ikke til medlidenhed.

DAVID (*vender sig om*)

Ja. Det er nok. Du kunne pine drengen til døde, Ssura.

SSURA (*bestyrtet*)

Jamen det er da ikke min skyld, David. Som om jeg ikke kan se, at drengen er træt. Men han vil selv. Han vil absolut danse. Nahum, Nahum.

DAVID

Det er nok, Nahum, hvil dig lidt.

NAHUM (*snapper efter luft*)

Nej, jeg vil danse. (*Holder inde og stamper hysterisk i gulvet*) Hvorfor giver du mig ikke lov til at danse? Vil I bare have alle sammen, at jeg snart dør?

SSURA

Du kommer til at leve længe endnu, Nahum, lang tid endnu.

NAHUM (*næsten grædende*)

Hvorfor vil man ikke lade mig danse. Jeg VIL danse. Jeg har løbet nok rundt for at skaffe os kredit, nu vil jeg mere mig. Er jeg nu sådan en olding, at jeg skal ligge i sengen hele tiden og hoste? Hoste, altid hoste?

Han hoster og græder oven i købet. Anathema hvisker danselæreren noget i øret, og for at udtrykke sin deltagelse trækker denne graciøst på skuldrene, nikker med hovedet og trækker sig derpå straks tilbage.

DANSELÆREREN

Altså i morgen, monsieur Nahum. Jeg er bange for, vi allerede har øvet lidt for længe.

NAHUM

I morgen. Men De kommer helt sikkert i morgen så ? Hører De? jeg vil danse. (*Danselæreren bukker og går. Nahum følger ham med forceret munterhed og livlige skridt*)

NAHUM

Men De kommer altså ubetinget i morgen? Hører De? Ubetinget! (*Ud*)

ANATHEMA

Hvorfor er De så eftertænksom, David? Vær venlig at tillade mig ikke blot at være Deres privatsekretær, skønt det er mig en ære, men også Deres ven. Efter, at De har arvet denne store pengesum, tynger en stor sorg Dem. Det smerter mig, at se Dem sådan.

DAVID

Hvad skulle jeg egentlig glæde mig over, Nullus?'

SSURA

Og Rosa? Forsynd dig ikke mod gud, David. Er hendes ungdom og skønhed ikke en vederkvægelse for vores øjne? Tidligere vovede ikke engang den stille måne at kaste et blik på hende, ingen stjerne dristede sig til at hviske til den anden om hende, og nu kører hun i fornem ekvipage, alt og alle ser

beundrende på hende, og alle ryttere rider efter hende. Tænk Dem blot, Nullus, alle ryttere kommer ridende hertil bag hendes vogn.

DAVID
Og Nahum?

SSURA
Nahum? Min gud, han har været syg allerede i lang tid Men det ved du jo, og døden i en hvid seng er heller ikke værre end døden på landevejen. Hvem kan vide, måske skal han leve længe endnu. Han skal oven i købet leve MEGET længe endnu. (*Græder*)
David, Abraham Chessin og Ssonkas pige venter på dig ude i gården.

DAVID (*sørgmodigt*)
De har vel brug for penge? Giv dem nogen, Ssura. Giv dem et par skillinger og lad dem gå.

SSURA
Til sidst vil de hive alle vores penge op af lommen, Nullus. Det er allerede anden gang, jeg må give Chessin noget. Han er som en sandbunke. Man kan vande den, så meget man vil, den forbliver altid lige tør og tørstig.

DAVID
Tåbeligheder. Vi har mange, alt for mange penge, Ssura. Det bliver så svært for mig at se på menneskene, Nullus. Efter, at De har bragt os de her penge ind i huset..

ANATHEMA

De har fortjent det, Leiser. De har fortjent det ved Deres lidelse.

DAVID

.. Siden da har menneskene ændret sig så meget til deres dårligere side. Kan De måske lide, at man bøjer sig dybt for Dem, Nullus? Jeg bryder mig ikke om det. Menneskene er ikke hunde for at krybe på bugen. Kan De lide, Nullus, når folk siger til Dem, at De er den viseste, den højmodigste og bedste blandt menneskene, når De dog bare er en jævn jøde, som der gives mange af i verden? Nej, jeg kan ikke lide det, Nullus. Det sømmer sig ikke for guds sønner at lyve om sandheden og barmhjertigheden, selv ikke når de må dø på grund af sandhedens grusomhed.

ANATHEMA (*eftertænkstomt*)

Rigdommen er en uhyre magt, Leiser. Intet menneske spørger Dem, hvorfra De har Deres penge. De erkender Deres magt og bøjer sig.

DAVID

Magt? Og Nahum? Og jeg selv, Nullus? Kan jeg da for alle mine penge købe bare en sundhedens og livets dag?

ANATHEMA

For tiden ser De meget friskere ud.

DAVID (*slår en hånlatter op*)

Såh? Jeg skal måske også holde mig en danselærer? Giv mig

et råd, Nullus.

SSURA

Men glem heller ikke Rosa, far. Er det da ikke en stor synd for gud at skjule hans skønne åsyn? Bliver skønheden ikke givet os for at glæde os og fryde vores øjne? I et smukt ansigt åbenbarer gud sin egen skønhed, og hævede vi ikke dagligt vore hænder mod gud, når vi smurte vores Rosa til med sod og kul og gjorde hende til et skræk- og jammerbillede for alles øjne?

DAVID

Skønheden visner hen. Alt dør, Ssura.

SSURA

Liljen visner jo også, og narcissen dør. Terosens sarte blade falder af. Vil du af den grund træde alle blomster ned og bedække teroserne med skam, David? Nej, du må ikke tvivle. David! Den retfærdige gud har skænket dig rigdom og velstand. Vil du, der var så fast og stærk i ulykken, at du ikke spottede gud en eneste gang, vil du blive svag i ulykken?

ANATHEMA

Meget rigtigt, fru Leiser. Rosa har så mange friere, at hun bare behøver at vælge.

DAVID (*rejser sig vredt*)

Jeg giver ikke Rosa til nogen af dem.

SSURA

Men David, hvad er der dog med dig?

DAVID

Jeg giver ikke Rosa til nogen af dem. Disse hunde, der vil slikke af en gylden tallerken. Jeg jager dem ud, de hunde.

Rosa træder ind. Hun er rigt, men enkelt og ikke overlæsset klædt. Hun er noget bleg og træt, men meget smuk. Det synes som om, der udgår månestråler og mørke skygger fra hende. Hun gør sig umage for at tale og bevæge sig smukt og iagttager sig selv opmærksom. Men af og til falder hun ud af rollen og bliver grov, og da får hendes stemme noget rå og skrigende over sig, hvilket er meget pinligt. Rosa bliver ledsaget af to herrer i ridetøj. Den ældste er meget bleg og rynker trist panden. Han trænger sig på, som søger han beskyttelse ved hendes ungdom, kraft og skønhed.

DAVID (temmelig højt)

Ssura. Frierne!

SSURA (med en affærdigende håndbevægelse)

Så ti dog stille, David.

ROSA (kysser moderen skødesløst)

Hvor er jeg træt, mor. Goddag far.

SSURA

Tag dig i agt, Rosa. Du må ikke være så flittig. (Til den ældste af herrerne) Fortæl hende dog, at hun ikke skal arbejde

så meget, hun behøver jo slet ikke at arbejde!

DEN UNGE (*stille*)

Man kan ikke andet end tilbede Deres datter, fru Leiser, man rejser snart et tempel for hende.

DEN ÆLDRE (*smilende*)

Og ved siden af templet en kirkegård! Ved siden af templerne er der nemlig altid kirkegårde, fru Leiser.

ROSA

Farvel! Jeg er meget træt. Hvis De har tid i morgen tidlig, så hent mig. Jeg tager måske ud med Dem igen.

DEN ÆLDRE (*trækker på skuldrene*)

Har tid? Vi har naturligvis altid tid. (*Skarpt*)

Farvel. (*De går ud*)

SSURA (*uroligt*)

Det forekommer mig, du har krænket dem, Rosa. Hvorfor er du sådan?

ROSA

Åh, hvad, det gør ikke noget, mor.

ANATHEMA (*til David*)

Det er nok ikke friere, David. (*David ler trist. Anathema falder pludselig ud af rollen, iler hen til Rosa og rækker hende hånden. Han fløjter lirekassemandens vise, idet han dansen-*

de fører hende gennem værelset)

ANATHEMA

Ak, frøken Rosa, var jeg ikke var så gammel og syg.. (*Fløjter*) ..ville jeg være den første bejler til Deres hånd.

ROSA (*ler skadefro*)

Hellere syg end død.

DAVID

De er et meget muntert menneske, Nullus.

ANATHEMA (*fløjter*)

Det betyder, jeg er ikke rig, jeg har en god samvittighed. Et muntert menneske, det skaber den gode samvittighed. Jeg har ikke noget at lave og spadserer omkring. Arm i arm med frøken Rosa. Altså, hvad siger De? Død? Rosa.

ROSA

Prøv dog.

ANATHEMA (*bliver stående*)

De er virkelig smuk, Rosa. (*Grublende*)

Hvordan ville det være, hvis, hvis. Men nej. Pligten frem for alt. Hør på mig, Rosa, De må i det mindste giftes med en fyrste. Om det så skulle være selve mørkets.

NAHUM

Jeg følger dig til soveværelset. Ved du, i dag har jeg danset igen, og rigtig godt endda. Hører du? Nu bliver jeg slet ikke

forpustet mere. (*Med begejstring og nogen misundelse*)
Hvor er du smuk, Rosa!

SSURA

Vent Rosa. Jeg vil selv rede dit hår. Tillader du?

ROSA

De gør det så dårligt, mor. De kysser mig i et væk og kommer slet ikke i gang med at rede mig, håret bliver uglet ved det kysseri.

DAVID

Du taler med din mor, Rosa!

ROSA (*bliver stående*)

Hvorfor hader du min skønhed?

DAVID

Tidligere elskede jeg den, Rosa.

SSURA (*oprørt*)

Hvad er det dog, du siger, David?

DAVID

Ja, Ssura. Jeg elsker perlen, så længe den ligger på havbunden. For når man henter den op, forvandler den sig til blod, og så elsker jeg ikke perlen mere, Ssura.

ROSA

Hvorfor hader du min skønhed, far. Ved du, hvad en anden

pige gjorde i mit sted? Hun ville blive forrykt og få drejesyge som en hund, der har slugt en nål. Og hvad gør jeg? Jeg øver mig og prøver at lære. Dag og nat lærer jeg, far. (*Meget ophidset*)

Men jeg kan ikke noget endnu. Jeg kan ingenting. Jeg kan ikke tale, jeg kan ikke engang gå. Jeg går helt krumbøjet. Jeg er pukkelrygget, når jeg går.

SSURA

Det er ikke sandt, Rosa.

ROSA (*ophidset*)

Sådan for eksempel lige nu. Jeg har ikke passet på mig selv, og jeg skriger og hviner så hæst som en forkølet krage. Jeg vil være smuk, far! Jeg VIL, jeg SKAL være smuk, det er jo kun derfor, jeg er til i verden! Du ler? Du har uret. Ved du ikke, at din datter skal blive hertuginde eller prinsesse engang? Og til min krone vil jeg ydermere vinde et scepter.

ANATHEMA

Oho!

Alle tre går ud. David venter til de er væk, springer vredt op og går frem og tilbage i værelset med raske skridt.

DAVID

Sikke en komedie! Sikke en komedie, Nullus! I går bad hun himlen om en sild, og i dag er endda en krone hende for lidt. I morgen vil hun stjæle tronen fra Satan og sætte sig på den, Nullus. Og vil sidde fast på den. Sikke en komedie!

Anathemas ansigtsudtryk har ændret sig. Han er nu streng og dyster.

ANATHEMA

Nej, det er en tragedie, David Leiser!

DAVID

Det er en komedie, Nullus, en ren komedie! Hører du ikke Stans latter i alt det her ? (*Peger med hånden på døren*) Har du set liget der danse? Hver eneste morgen ser jeg ham.

ANATHEMA

Er Nahums tilstand så farlig?

DAVID

Farlig! Tre doktorer, tre videnskabens koryfæer har undersøgt ham i går, Nullus, og har fortalt mig under fire øjne, at Nahum vil dø om en måned, ja at han allerede i dag er halvt, eller rettere et helt lig. Og hver morgen må jeg se med på, hvordan et lig danser i den hvide sal her. Eller er det måske blot en drøm, Nullus? Er det Satan, der spotter mig, måske?

ANATHEMA

Og hvad har de sagt om Deres sundhed?

DAVID

Jeg har ikke spurgt dem. Jeg vil ikke have, at man siger til mig: »De kan danse lige sådan til musik, David.« Hvad synes De om det, Nullus? To lig, der danser rundt i en hvid

marmorsal. *(Han ler mørkt og vredt)*

ANATHEMA

De forskrækker mig, min ven. Hvad foregår der i Deres sjæl?

DAVID *(bliver stående foran Anathema. Med skrækkelig stemme)*

Døden, Nullus, døden! De har bragt os døden. Men var jeg stum foran døden? Ventede jeg den ikke som en ven? Men De bragte os rigdom, og jeg måtte danse. Jeg vil danse, og døden griber mig ved hjertet. Jeg vil spise, for sulten gnaver i marven af mine knogler, og min gamle mave giver maden fra sig igen, og mit ansigt græder, mine øjne fyldes med tårer, og min sjæl hyler af dødsangst. I mine lemmer sidder sulten, og gift ruller gennem mine årer. Der findes ingen redning. Døden er i hælene på mig. *(Han synker sammen opfyldt af sorg)*

ANATHEMA *(betydningsfuldt)*

De fattige venter på Dem, David.

DAVID

Nu, og?

ANATHEMA

De fattige venter på Dem, David.

DAVID

De fattige venter altid.

ANATHEMA (*strengt*)

Nu ser jeg, at du virkelig er fortabt, David. Gud har forladt dig. (*David bliver stående og ser forbavset og vredt på Anathema. Denne har kastet hovedet tilbage og fanger strengt og alvorligt hans blik. Pause*)

DAVID

Det siger DE mig, Nullus?

ANATHEMA

Ja, det siger jeg Dem, David Leiser. Vær forsigtig, David Leiser. De er i djævelens vold.

DAVID (*forskrækket*)

Min ven, Nullus, De forskrækker mig. Hvormed har jeg fortjent Deres vrede og disse grusomme og skrækkelige ord? De har altid været så god imod mig og mine børn. Deres hår er lige så gråt som mit. Jeg har allerede forlængst opdaget en hemmelig kval i Deres træk, og af den grund agter jeg Dem, Nullus! Hvorfor tier De? En frygtelig ild brænder i Deres øjne. Hvem er De, Nullus? Men, De tier. Nej, nej. Sænk ikke øjnene, så bliver jeg endnu mere bange, så træder en flammeskrift frem på Deres pande, som fortæller om en mørk, frygtelig, dødelig sandhed.

ANATHEMA (*ømt*)

David.

DAVID (*glad*)

Du taler igen, Nullus?

ANATHEMA

Ti stille og hør på mig! Jeg fører dig tilbage fra ufornuften til fornuften. Fra død til liv.

DAVID

Jeg tier stille og lytter.

ANATHEMA

Din vildfarelse består i, David, at du hele dit liv langt har søgt gud, og da gud kom til dig, så sagde du: »Jeg kender dig ikke.« Det er din død, David Leiser, at du blind af ulykken som en hest i en mørk trædemølle ikke kendte menneskene, ikke så, ikke fattede, og at du med din sygdom og med din rigdom forblev en fremmed iblandt dem. Der udenfor, der venter livet på dig, og du er så forblændet og slår dørene i for ham. Du skal danse, David, danse skal du. Døden holder violinbuen i sin løftede hånd og venter på dig. Mere graciøsitet, David Leiser, mere graciøst! Du må afrunde pas'en bedre.

DAVID

Hvad ønsker du af mig?

ANATHEMA

Du må give gud tilbage, hvad han gav dig.

DAVID (*dystert*)

Skulle gud have givet mig noget?

ANATHEMA

Hver rubel, du har i tasken, er en dolk, du sænker i den sultens hjerte. Giv alt, hvad du ejer og har, til de fattige, og dit brød til de sultende, så vil du besejre døden.

DAVID

Man gav ikke engang David en brødskorpe, da han var sulten. Skal jeg stille den sult, der æder min marv, med deres mæthed?

ANATHEMA

I dem vil du blive mæt.

DAVID

Vil jeg få min kraft og sundhed tilbage?

ANATHEMA

I dem vil du blive stærk.

DAVID

Vil jeg jage døden bort, som allerede holder til i mit blod, der er så tyndt som vand, og som hober sig op i mine årer og sener, der er hårde som indtørret sejldug? Vil jeg genvinde mit liv?

ANATHEMA

Med deres liv vil du forøge dit eget. Nu har du kun ét hjerte, men så vil du få millioner af hjerter.

DAVID

Men jeg vil dø alligevel !

ANATHEMA

Nej, du vil blive udødelig. *(David viger forskrækket tilbage)*

DAVID

Et skrækkeligt ord det, din mund udtalte. Hvem er du, at du kan skænke udødelighed? Ligger menneskets liv og død ikke i guds hånd?

ANATHEMA

Gud har sagt: »Du skal genvinde liv ved liv.«

DAVID

Men menneskene er onde og lastefulde, og den sultne er gud nærmere end den mætte.

ANATHEMA

Tænk på Hanna og Benjamin.

DAVID

Stop!

ANATHEMA

Tænk på Rafael og den lille Moische..

DAVID *(smerteligt)*

Stop! Ti stille. Jeg beder dig.

ANATHEMA

Tænk på dine små bitte fugle, som døde på vinterens kolde kviste.. (*David græder bitterligt*)

Når lærken i den blå æter synger sin skingrende vise, siger du så til den: »Stop, ti stille, lille fugl, Gud behøver ikke din sang?« Giver du den måske ikke korn, hvis den er sulten? Og skjuler du den ikke ved dit bryst for at beskytte den mod frosten, for at den skal have det godt og holde sin stemme indtil foråret? Hvem er du, ulykkelige, som ikke skåner fuglene og som prisgiver børnene til uvejret? Tænk på, hvordan den lille Moische døde. Tænk på det, David, og sig: »Menneskene er syndige og onde og fortjener ikke min medlidenhed.«

David bøjer i knæene, som om han brød sammen under en frygtelig byrde, og løfter sine hænder som for at beskytte sit hoved for et skrækkeligt lyn fra himlen.

DAVID (*hæst*)

Adenoi! Adenoi!

Anathema står tavs med armene krydset over brystet. Han er meget dyster.

DAVID

Nåde! Nåde!

ANATHEMA (*hurtigt*)

David, de fattige venter på dig, men de bliver trætte af at vente og går.

DAVID (*med sælsom stemme*)

Fra mig vil de ikke gå væk. Ak, Nullus, Nullus. Kloge, dumme Nullus. Begriber du da virkelig ikke, at jeg allerede længe har ventet på de fattige, og at deres stemme klinger mig i ørerne og i hjertet? Når hjulene ruller over den støvede vej, som regnen trådte ned, så tænker de, mens de drejer sig og graver i jorden: »Vi baner os vej.« Og dog var vejen der allerede, Nullus. (*Muntert*)

Kald de fattige hid.

ANATHEMA

Tænk over, David, på hvem du kalder. (*Mørkt*)

Bedrag mig ikke, David.

DAVID

Jeg har aldrig bedraget nogen, Nullus. (*Fast og majestætisk*)
Du talte, og jeg tav og hørte på dig. Ti du nu stille og hør på mig, for jeg gav ikke min sjæl i menneskets vold, men lagde den i guds hånd, og dens kraft er over mig. Jeg befaler dig, kald på min kone Ssura og mine børn Nahum og Rosa og alle mine karle og piger, som bor i mit hus.

ANATHEMA (*lydigt*)

Jeg går.

DAVID

Og kald også på de fattige, der venter på mig derude i gården. Gå ud på vejen og se efter, om der ikke også er fattige dér, der venter på mig. Og hvis du ser nogle, så kald dem hertil, thi deres tørst brænder på mine læber, deres sult nager

umætteligt min krop, og for folkets ansigt vil jeg forkynde min sidste, urokkelige vilje. Gå!

ANATHEMA (*lydigt*)

Din vilje er mit bud.

Anathema går. David står med en bydende holdning indtil Anathema forsvinder i døren. Pause.

DAVID

Guds ånde strejfede mig, og hårene på mit hoved strittede i vejret. Adenoi, Adenoi! Hvem var den frygtelige, der talte til mig gennem den gamle Nullus' mund, da han mindedes mine døde små børn? Kun en pil fra den allerhøjestes bue kunne træffe således midt i hjertet. Mine små fugleunger.. Sandelig, jeg stod ved kanten af en afgrund, og du holdt mig fast og rev min ånd ud af djævelens klør. Dén bliver blændet, som ser ind i solen, men tiden forgår, og de nyfødte øjne ser igen lyset, mens den, som ser ind i mørket, dog for altid er blindet. Mine små fugle.. (*Han ler pludselig sagte og glad, så hvisker han*)

Jeg vil selv give dem brød og mælk. Jeg vil skjule mig bag forhænget, så de ikke ser mig. Børn er jo så sarte og ængstelige, og de er bange for folk, de ikke kender, og jeg har sådan et skrækkeligt skæg. (*Han ler*)

Jeg vil skjule mig bag forhænget og se til som de spiser. De behøver jo så lidt. En brødkorpe, og de er mætte. De drikker et krus mælk, og tørsten er glemt. Og så synger de. Men er det ikke sælsomt? Flygter ikke natten, når solen går op? Lægger ikke bølgerne sig stille og fredeligt ned som får, der

hviler ud på græsgangen, når stormen er forbi? Hvorfra kommer da denne uro, denne forvirring og denne angst? En ubekendt ulykkes skygger smutter over min sjæl og svirrer lydløst over mine tanker. Oh, var jeg dog forblevet fattig og ukendt. Havde jeg dog vegeteret videre i skyggen af en indhegning, hvor man lægger skrot og affald af. Du har løftet mig op på bjergets top og vil vise verden mit sørgmodige, gamle ansigt. Men det er din vilje, du befaler, og lammet bliver til løven. Du byder, og den rasende løvinde strækker sit stærke bryst hen til spædbarnet. Du befaler, og David Leiser, der døde i skyggen, vil frygtløst hæve sig til solen. Adenoi! Adenoi!

Ssura, Nahum og Rosa kommer ind fulde af uro.

SSURA

Hvorfor har du ladet os kalde, David? Og hvorfor var Nullus så streng og dyster, da han overbragte os din befaling? Vi er ikke skyldige i nogen brøde over for dig, og hvis vi alligevel skulle være skyldige, så efterprøv først, hvad vi har forbrudt, men se ikke så strengt og vredt på os.

ROSA

Må jeg sætte mig?

DAVID

Ti stille og vent! Endnu er ikke alle kommet, som jeg har ladet kalde. Og du Rosa, sæt dig, hvis du er træt, men når tiden kommer, skal du rejse dig. Også du skal sætte dig, Nahum.

Karlene og tjenestepigerne er ubeslutsomt trådt ind: En TJENER, der ser ud som noget, der ligner en engelsk lakaj, TJENESTEPIGEN, kokken, GARTNEREN, OPVARTER-SKEN og andre. De tripper forlegent på stedet. Næsten samtidig træder en hel flok ind i værelset, ca. 15 -20 mand, blandt dem ABRAHAM CHESSIN, EN GAMMEL MAND, SSONKAS PIGE, JOSEF KRISSKI, SARAH LEIPKE og endnu nogle JØDER og JØDINDER. Men der er også GRÆKERE, VALLAKKER, RUSSERE og forskellige, mærkede af livet. Deriblandt stakkels djævl, hvis nationalitet er udvisket på grund af den upersonlige klædedragt, de stikker i, snavsede lapper og pjalter. To af dem er fulde. Også PURIKES, IVAN BESKRAINY og LIREKASSEMANDEN med sin forslidte, skrattende lirekasse er tilstede. Kun Anathema mangler stadig.

DAVID

Jeg beder, jeg beder. Vær ikke bange, træd indenfor og bliv ikke stående på dørrinet, bag jer kommer der endnu flere. Men det ville være godt, hvis I tørrede jeres fødder af. Dette fornemme hus tilhører ikke mig, og jeg må give det tilbage pænt og rent, som jeg har fået det.

CHESSIN

Vi ved endnu ikke, hvordan man går på tæpper, og vi har ingen laksko, som Deres søn Nahum. God dag, David Leiser, velsignet være dette hus.

DAVID

Gud velsigne også dig, Abraham. Men hvorfor kalder du

mig så højtideligt David Leiser? Kaldte du mig da ikke tidligere slet og ret David?

CHESSIN

De er nu en mægtig mand, David Leiser. Jo, tidligere kaldte jeg Dem simpelthen David, men nu må jeg vente på Dem i gården, og jo længere jeg venter på Dem, desto længere bliver mig Deres navn, hr. David Leiser.

DAVID

Du har ret, Abraham. Når solen går ned, bliver skyggerne større, og når mennesket bliver mindre, bliver hans navn længere. Men vent bare lidt endnu, Abraham.

LAKAJEN (*til en beruset*)

Vær venlig, gå dog lidt væk fra mig,

DEN BERUSEDE

Ti stille, fæhoved! Du er lakaj, og vi er indbudt.

LAKAJEN

Vær venlig ikke at spytte på gulvet. Du er ikke i sporvognen.

EN BERUSET

Her Leiser. Et menneske, der så ud som en gammel djævel, tog mig ved kraven og sagde til mig: »David Leiser lader dig kalde, David Leiser, der har fået en arv.« Jeg spurgte ham: »Hvorfor?« hvorpå han svarede mig: »David vil udnævne dig til sin arving.« og så begyndte han at le. Og nu, hvor jeg er kommet herhen, smider Deres lakaj mig ud.

DAVID (*smilende*)

Nullus er en lystig mand og lader ikke en lejlighed gå fra sig. Han kan finde på en spøg. Men De er min gæst, og jeg beder Dem vente lidt.

Ssura vakler noget, men holder det ikke mere ud.

SSURA

Nå, hvordan går forretningen, Ivan? Har De færre konkurrenter nu?

BESKRAINY

Dårligt, Ssura. Der kommer ingen kunder.

PURIKES (*som et ekko*)

Der kommer ingen kunder.

SSURA (*beklagende*)

Oh, Oh, Oh! Det er slemt, når der ikke er kunder.

ROSA

Ti dog stille mor. Skal du smøre mit ansigt til med sod igen måske?

Et par tiggere er også kommet ind i værelset. Nu træder Anathema ind. Han er åbenbart meget udmattet og snapper efter luft.

ANATHEMA

Der, David, tag først de her. Deres millioner forskrækker de

arme mennesker. Der var ingen der ville komme med mig.
Alle tror, at man vil snyde dem.

DEN BERUSEDE

Det var den her mand, der tog mig ved kraven.

ANATHEMA

Ah, det er dig. God dag! God dag!

DAVID

Jeg siger tak, Nullus. Dog, vær nu venlig at tage blæk og papir og sæt dig ved siden af mig ved bordet. Vær venlig at række mig min gamle regnskaber. Dér, alt sammen. Hvad, jeg nu vil sige, er af stor betydning, så jeg beder dig at skrive det omhyggeligt op, og, ja, ikke at lave nogen fejl. Vi må aflægge gud regnskab for hvert et ord, og jeg beder alle om at rejse sig og høre opmærksomt efter. Frem for alt beder jeg Dem, om at trænge ind til sjælen i de store ord, som jeg vil sige. *(Strengt)*
Rejs dig op, Rosa!

SSURA

Gud, hav dog medlidenhed med os. Hvad vil du, David?

DAVID

Ti stille, SSURA, gør som jeg siger.

ANATHEMA

Klar. *(Alle rejser sig og lytter spændt)*

DAVID (*højtideligt*)

Efter min broder Moses Leisers død har jeg fået en arv..

(Tæller summen ved hjælp af et regnebræt)

på to millioner dollars.

ANATHEMA (*løfter modvilligt fire fingre*)

Hvilket udgør fire millioner rubler. *(Alle lytter bevæget)*

DAVID (*strengt*)

Afbryd mig ikke, Nullus. Ja, det er fire millioner rubler. Og nu følger jeg min samvittigheds stemme og guds bud, idet jeg mindes mine børn Hanna, Benjamin, Raphael og Moses, som døde i den tidlige barnealder af sygdom og sult. *(Han lader hovedet synke længere og længere ned og græder bitterligt. Ssura bryder ligeledes ud i hede tårer)*

SSURA

Oh, min lille Moische! David, David, vores lille Moische er død.

DAVID (*tørre sig over øjnene med et rødt lommetørklæde*)

Ti stille, Ssura! Hvad var det nu jeg ville sige, Nullus? Men så skriv dog, Nullus, skriv! Jeg ved det jo godt.. *(Fast)*

..Således har jeg i overensstemmelse med guds bud, der er sandheden og barmhjertigheden, besluttet at skænke alt, hvad jeg ejer til de fattige. Er det ret talt, Nullus?

ANATHEMA

Jeg hører guds stemme.

Ingen vil i første øjeblik tro på det, men snart dukker en glad tvivl op, og noget uventet skrækkeligt svirrer over hovederne på de tilstedeværende. Menneskene mumler som i en drøm: »Fire millioner, fire millioner« og dækker deres ansigt med hænderne. Lirekassemanden træder frem.

LIREKASSEMANDEN

Vil du købe en ny lirekasse til mig , David?

ANATHEMA

Tilbage, hr. musikanter.

LIREKASSEMANDEN (*idet han træder tilbage*)

Jeg vil også have en ny abe.

DAVID

Opløft jeres sjæle, I ulykkelige, og svar med et smil på jeres læber på himlens godhed. Og gå således ind i byen som lykkens sendebud, il gennem gaderne og over pladserne og råb overalt højt ud i verden: »David Leiser, den gamle jøde, der snart skal dø, har fået en arv og fordeler den mellem de fattige.« Og hvis I ser et menneske, der græder, og et barn, hvis ansigt er blodløst, og hvis øjne er matte, eller en kvinde, hvis magre bryst hænger ned som på en gammel ged, så sig: »Kom, David Leiser kalder jer!« Er det ret talt, Nullus?

ANATHEMA

Rigtigt, rigtigt, David. Men har du nu også hidkaldt alle?

DAVID

..Og hvis I ser en beruset, der ligger i sit eget skarn og sover, så væk ham og sig: »Kom med os, David kalder dig!« Og hvis I træffer en tyv på basaren, som bliver slået af dem, han bedrog, så kald også på ham med gode ord, som har forkyn-
delsens kraft: »Kom med os, David kalder dig!« Og selv om I ser mennesker, som nøden gjorde vrede og onde, og som slår hinanden med stokke og murbrokker, så forkynd også for dem freden med de ord: »David kalder jer!« Og hvor I ser et undseeligt menneske, der sænker blikket for de andres øjne, når han går på landevejen, så sig stille til ham, således at I ikke krænker hans stolthed: »Søger du ikke David? Kom, han har allerede længe ventet på dig.« Og hvis I i den sene time, hvor djævelen sår nattens sæd i jorden, ser en kvinde, som farver sit ansigt som hedningerne bemaler deres døde, og som dristigt ser på jer, fordi hun ikke kender nogen skam, og løfter skuldrene, fordi hun er bange for slagene, så sig også til hende: »David kalder dig!« Er det ret talt, Nul-
lus?

ANATHEMA

Rigtigt, David. Men har du nu også hidkaldt alle?

DAVID

Og hvilken afskyelig og skrækindjagende form fattigdom-
men end må påtage sig, med hvilke farver sorgen og ulykken
end må smykke sig, og med hvilke ord lidelsen end må be-
skytte sig, rejs de udmattede ved at kalde højt, og før de dø-
de med livlige ord tilbage til livet. Og tro ikke på tavsheden
og mørket, når de spærre jer vejen som en mur. Kald højere

gennem skrækken og mørket, thi dér bygger uudsigelige
rædsler rede.

ANATHEMA

Godt, David, godt. Jeg ser, hvordan din ånd bestiger tinden,
og højt banker du på evighedens metalport. Åben jer, I por-
te! Jeg elsker dig, David. Jeg kysser din hånd. Som en hund
vil jeg gerne krybe foran dig på bugen og opfylde alle dine
befalinger. Råb bare, David, råb! Stå op Jord! Syd og Nord,
Øst og Vest! I Davids, min herres navn, byder jeg jer: »Svar
den kaldendes stemme, og læg jer som fire oceaner af tårer
for hans fødder.« Råb, David, råb!

DAVID (*løfter hænderne*)
Syd og Nord..

ANATHEMA
Øst og Vest.

DAVID
David kalder jer alle.

*Alle er forvirrede, græder og ler, for nu tror de på, hvad de
ser og hører. Anathema kysser David på hånden og er ude
af sig selv af begejstring. Han tager lirekassemanden ved
kraven og slæber ham ind midt på scenen.*

ANATHEMA
Se her, David, musikanten! (*Han ler, tager lirekassemanden
ved skulderen og ryster ham*) Du vil altså ikke have din

gamle lirekasse mere? Hvad? Du har brug for en ny abe? Hvad? Måske har du også brug for noget insektpulver mod lopperne? Fremfør din bøn. Du skal få alt.

DAVID

Stille, Nullus, stille! Vi må arbejde. Kender du til et regnebræt, Nullus?

ANATHEMA

Jeg, rabbi David? Jeg er jo selve tallet, målet og vægten.

DAVID

Så sæt Dem, skriv og regn. Dog en ting til, mine kære børn. Jeg er en gammel jøde, der udmærket forstår det at dele et hvidløg i ti dele. Jeg ikke bare kender menneskenes nød, jeg har også set, hvordan kakerlakkerne sulter, ja. Men jeg har også set, hvordan små børn dør af sult. *(Han lader sit hoved synke og sukker dybt)*

Bedrag mig ikke, og betænk, at alt har sit mål og sine grænser. Derfor, forlang ikke tyve kopekker, hvis I kun behøver ti, og kræв ikke to mål hvede, hvor bare ét strækker til. Thi den enes overflod stiller ikke den andens nød. Som brødre, der kun har én mor, hvis bryst er fuldt, men hurtigt tømmes, må I ikke krænke hinanden og gøre jeres gavmilde, men samtidig sparsommelige moder smerte. Kan vi begynde, Nullus? Er De færdig?

ANATHEMA

Javist, jeg venter, David.

DAVID

Jeg beder altså, stil jer op på en række. Penge har jeg endnu ikke, de er stadig i Amerika, men jeg vil skrive op præcis, hvor meget hver især har brug for.

SSURA

David, David, hvad gør du med os. Se, Rosa. Se dog den stakkels Nahum.

Nahum er som slået for panden. Han vil sige noget, men kan ikke og griber kun med spredte fingre i luften. Noget længere væk, midt i mellem disse fattige med deres flade, krafteløse ansigter og ligesom indtrykkede bryster, dette menneskeheds usle bundfald, står Rosa, ensom i sin ungdom, kraft og skønhed. Hun ser udfordrende på faderen.

ROSA

Er vi da mindre dine børn end de her opsamlede folk fra vejen? Og er vi ikke vore afdødes brødre og søstre?

DAVID

Rosa har ret, mor. Enhver skal få, hvad han har krav på.

ROSA

Såh? Og ved du præcis, hvad enhver har krav på, far? (*Hun ler bittert og vil gå, idet hun med en foragtelig håndbevægelse opfordrer de tilstedeværende til at give plads for hende*)

DAVID (*blødt og sørgmodigt*)

Bliv nu her, Rosa!

ROSA

Jeg har ikke mere at skaffe her. Jeg har hørt, hvordan du har kaldt på alle. Oh, du har kaldt meget højt. Men kaldte du også på de smukke? Jeg har ikke noget at gøre her mere. (ud)

SSURA (*rejser sig ubeslutsomt*)

Rosa!

DAVID (*stadig blødt, og med et blødt smil*)

Bliv her, mor, hvor vil du hen? Du hører sammen med mig.

Nahum tager nogle skridt, han vil følge Rosa. Så vender han tilbage og sætter sig træt ved siden af moderen.

DAVID

Er du færdig, Nullus? Så, altså, vær venlig, kære herre. De, den første i rækken, vær venlig, trød nærmere!

CHESSIN (*træder nærmere*)

Det er mig, David.

DAVID

Hvad hedder De?

CHESSIN

Jeg hedder Abraham Chessin. Men hvordan? Har du glemt mit navn? Vi har jo leget sammen som drenge.

DAVID

Pst! Det er bare for at holde orden på tingene, Abraham. Skriv navnet rigtigt tydeligt, Nullus. Han var den første, der ventede på mig og ved hvem Guds, min herres, vilje skete.

ANATHEMA (*skriver*)

Nummer ét. Jeg vil linjere papiret bagefter, David. Altså nummer ét, Abraham Chessin.

NAHUM (*stille*)

Mor, jeg vil ikke danse mere.

★

FJERDE BILLEDE

Den samme støvede vej med de skæve søjler og det lille gamle, forladte vogterhus. De samme små hytter. Og igen brænder solen glødende ned fra himlen, som i hin tid.

Men landevejen og pladsen foran hytterne er ikke mere mennesketom som førhen. Et stort antal fattigfolk er kommet sammen her for at hilse David Leiser, der har givet hele sin formue til de fattige. De fylder den glødende luft med deres råb og bevæger sig muntert og livligt omkring imellem hinanden. Den lykkelige PURIKES BESKRAINY og SSONKA står i boderne og handler med sodavand og bolsjer, stolte over deres rige udvalg af varer. SSURA LEISER sidder som dengang foran sin hytte. Hun er rent, men fattigt klædt. Efter at hendes søn Nahum er død af svindsoten, og den skønne Rosa flygtede med en større pengesum, hader Ssura rigdom og er på Davids ønske villigt vendt tilbage til sin tidligere beskæftigelse. David har allerede givet næsten alle sine penge væk, kun nogle få rubler har han tilbage, akkurat nok til rejsen til Jerusalem, som David vil valfarte til med sin kone, for inden for den hellige stads mure at ende sit liv i ærlig fattigdom.

Alt er forberedt til en højtidelig modtagelse af David Leiser, der sammen med sin ven Anathema er gået ud til strandbredden. Alle hytter, søjlerne og selv det forladte vog-

terhus er udsmykket med brogede tøjstykker og trækviste. I den højre vejside, i det nedtrådte, solsvedne græs øver et ORKESTER sig til modtagelsen. Det består af et par stakels jøder med alle slags tilfældigt samlede instrumenter. Der er en ret anstændig violin, en cembalo, en gammel ødelagt trompet med mange buler og sågar en tromme med en flænge i. Folkenes sammenspil er ret dårligt. Nu står de der og skændes heftigt, alle gør hinanden bebrejdelser for hinandens dårlige spil. Blandt de tilstedeværende er der mange børn, også flere svøbebørn og spædbørn, der endnu bliver båret på armen. I den myldrende menneskehob møder man kendte ansigter: ABRAHAM CHESSIN og TIGGEREN, der var tilstede ved pengeuddelingen den første dag. Noget længere væk, på en lille bakke står LIREKASSEMANDEN trist og holder sin lirekasse parat. Han har allerede købt sig en ny på kredit, men har endnu ikke fundet en ny abe. Aberne, han har kigget på, var enten helt ubegavede eller ikke særligt sunde og åbenbart degenererede.

EN UNG JØDE(*spiller på en gammel trompet*)

Hvorfor skulle den ikke kunne spille? Sådan en god trompet!

MANDEN MED VIOLINEN (*ophidset*)

Hvad gør I mod mig? Hvordan kan man modtage David Leiser med sådan en trompet? Det undrer mig, at De ikke også tager en kat og rykker den i halen og regner med, at David Leiser af den grund vil kalde Dem »Kære Søn«.

DEN UNGE JØDE (*egensindet*)

Trompeten er god. Min far spillede på den, da han var ved militæret, og man var godt tilfreds med ham.

DEN ANDEN MUSIKER

Deres far har måske SPILLET på den, men undskyld, sig mig, hvem har SIDDET på den? Hvorfra har den de mange buler? Hvordan kan man dog modtage David Leiser med sådan en ramponeret trompet?

DEN UNGE JØDE (*med tårer i øjnene*)

Trompeten er god nok.

DEN ANDEN MUSIKER (*til en gnaven, glatbarberet rank herre*)

Er det Deres tromme? Nej, vær venlig at sige mig, er det Deres alvor, at det der skal være en tromme? Skal en tromme have et hul, som en hel hund kan krybe ud igennem?

CHESSIN

Hids Dem ikke sådan op, Leipke. De er en talentfuld, ung mand, og De vil spille meget smukt. David Leiser vil blive meget rørt.

DEN ANDEN MUSIKER

Men jeg kan jo ikke andet. De er en ærværdig mand, Abraham Chessin, De har levet længe i verden. Har De nogen sinde set, at en tromme har sådan et stort hul?

CHESSIN

Nej, Leipke, så stort et hul har jeg virkelig endnu aldrig set, men De har dog ikke ret. David Leiser var milliardær, han havde engang tyve millioner rubler, men trods det er han slet ikke forvænt. Han er meget beskeden, og jeres kærlighed vil glæde ham meget. Behøver en sjæl virkelig en tromme for at udtrykke sin kærlighed? Jeg ser mennesker her, der hverken har en tromme eller en trompet, og som græder af lykke. Deres tårer er stille som duggen. Hæv jer over den slags, Leipke, stig op til himlen, og De vil ikke høre nogen tromme, men udmærket fornemme, hvordan tårerne falder ned.

DEN GAMLE MAND

I må ikke skændes og formørke disse den glade lykkes dage. I vil gøre David bedrøvet.

En pilgrim har hørt på samtalen. Han har et alvorligt, strengt, helt sortbrændt ansigt. Alt andet, håret, tøjet, er gråt af landevejens støv. Han er meget forsigtig og velovervejet i sine bevægelser, men hans blik er åbent og lige. Hans øjne har ingen glans og ligner to vinduer, der står åbne i et beboelseshus om natten.

PILGRIMMEN

Han har bragt Jorden lykke og fred, og hele verden kender hans navn. Jeg kommer langt borte fra, hvor der bor andre mennesker, der ikke ligner jer. Som har andre sæder og kun er jeres brødre i deres lidelse og smerte. Men også der har man allerede hørt om David, der giver sit brød og sin lykke væk, og man velsigner hans navn.

CHESSIN

Hører De, Ssura? (*Tørre sig over øjnene*)

Hører De. Det er Deres navn. Det er David Leiser, man taler om.

SSURA

Jeg hører, Abraham. Jeg hører alt. Men jeg hører ikke Nahums stemme, der er død, og jeg hører ikke mere Rosas pludren. Men De er kommet vidt omkring, gamle mand, og har også set sådan nogle mennesker, som ikke ligner os. Har De ikke undervejs truffet en smuk pige, den smukkeste af alle, som findes på Jorden?

BESKRAINY

De havde en datter, Rosa, en smuk pige, der er flygtet bort fra jer, fordi hun ikke ville give sin andel til de fattige. Har hun taget mange penge med, Ssura?

SSURA

Kan Rosa have penge nok? De kan lige så godt sige, at i en konges krone er der for mange ædelstene, og solen har for mange stråler.

PILGRIMMEN

Nej, jeg har ikke set deres datter. Min vej fører mig altid ad de støvede veje, og der findes der hverken rige eller smukke.

SSURA

Men måske har De truffet mennesker, der var stimlet sammen og ivrigt snakkede om en smuk pige? Det var min dat-

ter, gamle mand.

PILGRIMMEN

Nej den slags mennesker har jeg ikke mødt. Men jeg så andre mennesker tale sammen om David Leiser, der skænkede menneskene brød og lykke. Er det sandt, at Deres David har helbredt en kvinde, der led af en uhelbredelig sygdom og allerede lå for døden?

CHESSIN (*leende*)

Nej, det er ikke sandt.

PILGRIMMEN

Og er det sandt, at David gav en, der var født blind, øjenlyset tilbage?

CHESSIN (*ryster på hovedet*)

Nej, det er ikke sandt. Det er vel en eller anden, der har be-
draget de mennesker, der ikke ligner os. Kun gud alene kan
gøre undere. David Leiser er blot et godt og ærligt menne-
ske, som enhver, der ikke har glemt sin gud.

PURIKES

Nej, det er ikke sandt, Abraham Chessin. David Leiser er ik-
ke et almindeligt menneske. Der bor en overmenneskelig
kraft i ham. Det ved jeg. (*De omkringstående lytter ivrigt til
Purikes ord*)

PURIKES

Jeg har set med mine egne øjne, hvordan den mand, jeg troe-

de var en kunde, kom gående i den stærkeste solhede hen ad landevejen. Men det var ikke en kunde. Jeg har set med mine egne øjne, hvordan han berørte David med hånden. Og David begyndte at tale, men hans tale var så skrækkelig, at jeg ikke ville høre på den. Husker De det stadig, Ivan?

BESKRAINY

Ja, det er sandt, David er ikke et almindeligt menneske.

SSONKA

Kaster et almindeligt menneske måske penge efter folk, som man kaster med sten efter hunde? Går et almindeligt menneske hen for at græde ved et fremmed barns grav? Et barn, han ikke selv avlede, og som han dog opdrog og begravede, da døden kom?

EN KVINDE MED ET BARN PÅ ARMEN

David er ikke et almindeligt menneske. Hvem har set et menneske, der sørger mere for et barn og elsker det mere end dets egen mor? Som står på dørtærskelen og ser til, hvordan fremmede børn spiser, og som græder af glæde? For hvem børnene ikke er bange, selv ikke de mindste, og med hvis ærværdige skæg de leger, som var det skægget på deres bedstefar? Har den dumme, lille Ruben ikke revet en hel dusk grå hår ud af Davids grå skæg? Og blev David måske vred? Skreg han af smerte, eller stampede han med fødderne? Nej, han begyndte at le som af lutter lykke, og han begyndte at græde som af lutter glæde.

EN BERUSET

David er ikke et almindeligt menneske. Han er et sælsomt menneske. Jeg siger til ham: »Hvorfor giver De mig penge? Det er sandt, jeg går barfodet og er snavset, men tro De nu ikke, at jeg vil købe mig sæbe og støvler for deres penge. Jeg vil drikke pengene op i den nærmeste beværtning.« Jeg var nødt til at fortælle ham det, for nok er jeg fuld, men jeg er også et ærligt menneske. Denne sælsomme mand, denne David, gav mig imidlertid så komisk et svar som var det en flink fyr, der var blevet forrykt: »Hvis De kan lide at drikke, Semjon, så drik bare, jeg er ikke kommet for at belære menneskene, men for at glæde dem.«

EN GAMMEL JØDE

Ja, ja, der findes mange lærere, men den slags, som bringer glæde, er der få af. Gud velsigne David, der bringer menneskene glæde.

BESKRAINY (*til den berusede*)

Og du har rigtigt nok ikke købt dig støvler?

DEN BERUSEDE

Nej, jeg er et ærligt menneske.

MUSIKEREN, fortvivlet.

Nej, sig dog alle, som endnu har nogen samvittighed: Har David virkelig brug for sådan en slags musik? Ham, der udelukkende bringer glæde til menneskene? Jeg skammer mig over, at jeg har bragt sådan et dårligt orkester sammen.

Jeg vil hellere dø, end at skulle skamme mig over for David.

SSURA (*til lirekassemanden*)

Vil De også spille, hr. musikanter? De har nu så smukt et instrument, at selv englenerne kunne danse efter det.

LIREKASSEMANDEN

Selvfølgelig vil jeg spille

SSURA

Men hvorfor har De ingen aber?

LIREKASSEMANDEN

Jeg kan ikke finde en god abe. Alle aber, jeg har set på, er enten for gamle eller for onde og fuldstændig ubegavede. De kan ikke engang fange en loppe. Mig har lopperne allerede én gang ædt en hel abe op for, jeg ønsker ikke, at der sker den anden det samme. En abe skal have talent som et menneske. Det er ikke nok at have en hale for at være en dygtig abe.

Pilgrimmen forhører sig sagte hos Chessin.

PILGRIMMEN (*stille*)

Sig mig sandheden, jøde. Menneskene har sendt mig herhen, og jeg har vandret mange mil under den ubarmhjertige sol for at komme hertil. Jeg har humpet rundt på mine gamle ben for at erfare sandheden. Hvem er den her lykkebringeren David, hvis han ikke kan gøre de syge raske?

CHESSIN

Det er en synd, og det er gudsbespottelse at tro, at et menneske skulle kunne gøre syge raske.

PILGRIMMEN

Godt, men er det sandt, at David Leiser har ladet bygge et mægtigt palads af hvidt marmor og blå glas og vil skaffe alle verdens fattige husly dér?

CHESSIN (*forlegent*)

Jeg ved ikke, kan man da overhovedet bygge så stort et palads?

PILGRIMMEN (*overbevist*)

Selvfølgelig kan man det. Men er det sandt, at han tager magten fra de rige og vil give den til de fattige? (*Hviskende*) At han vil tage magten fra de stærke og mægtige og fordele den blandt alle mennesker, så mange, der nu også er på Jorden?

CHESSIN

Jeg ved ikke. (*Ængstelig*)

Du gør mig bange, gamle mand.

PILGRIMMEN (*ser sig forsigtigt om*)

Og er det sandt, at han allerede har sendt sine sendebud til Etiopien til de sorte, for at de kan berede sig på at modtage det nye rige, fordi han også vil give de sorte deres del nøjagtigt som de hvide. Alle det samme til del, og enhver så meget, som han forlanger? (*Hemmelighedsfuldt hviskende*) Ef-

ter ret og retfærdighed?

På vejen, hvor den svinger, viser David Leiser sig, han kommer langsomt gående. I den højre hånd holder han en stav. Anathema støtter hans venstre arm, fuld af ærefrygt. De ventende bliver ophidsede og urolige. Musikanterne griber efter deres instrumenter, kvinderne tager skyndsomst deres børn til sig. Man skriger: »Han kommer! Moische! Peter! Sarah!«.

PILGRIMMEN

Og er det sandt..

CHESSIN

Spørg ham selv, der kommer han.

Anathema får øje på mængden, holder den eftertænksomt vandrende David tilbage ved armen og gør med en stor, højtidelig gestus opmærksom på de tilstedeværende. De står der en tid lang, David med det grånende hoved tilbagelænet, og Anathema der trænger sig på. Anathema bøjer sit ansigt tæt hen til Davids, hvisker ivrigt noget til ham og fortsætter med at pege på folkene med den venstre hånd. Leipke, der fortvivlet farer frem og tilbage, har endelig trommet sit orkester sammen. Det bryder nu ud i en rædselsfuld flerstemmig tauche, så lystig og lige så broget som de mangefarvede vajende tøjstumper. Overalt lyder glad skrigen og latter. Børnene iler fremad, nogen græder, mange strækker bønfoldende deres hænder David i møde. Og i dette kaos af glade lyde skrider David langsomt fremad. Mængden træder til si-

de og gør plads for ham. Mange kaster grønne kviste hen for ham og breder deres klæder ud på vejen. Kvinderne river deres tørklæder af hovederne og kaster sig hen for hans fødder på den støvede landevej. På den måde kommer han frem til SSURA, der står og hilser ham sammen med de andre. Musikken forstummer, men David tier. Alle er forlegne.

CHESSIN

Hvorfor siger du ikke noget, David? Se, det er alle sammen mennesker, du har gjort lykkelige. De hilser dig og breder deres klæder hen over din vej, for deres kærlighed er stor, og deres glæde har ikke rum i deres bryst. Sig noget. De venter.

David står med sænkede øjne, begge hænder er støttet på staven. Hans ansigt er alvorligt og strengt. Anathema kigger ham uroligt over skulderen.

ANATHEMA

Man venter på dig, David. Sig dem et glædens ord og berolige dem i deres kærlighed. *(David tier)*

EN KVINDE

Hvorfor tier du stille, David? Du forskrækker os. Er du da ikke David, lykkebringeren?

ANATHEMA *(utålmodigt)*

Så tal dog til dem, David. Deres ophidsede ører venter kun på et glædens ord, og du trykker deres sjæl ned, stum som en sten, med din tavshed. Sig noget!

DAVID (*løfter øjnene og mønstrer mængden med sit blik*)
Hvortil disse æresbevisninger, denne larm af stemmer og denne høje musik? Hvem gør I denne ære, der kun er en fyrste værdig, eller en mand, der har fuldbragt noget stort? Breder I jeres klæder ud på vejen for mig, en stakkels gammel mand, som snart skal dø? Hvad har jeg da gjort for at fortjene denne jubel og denne begejstring og det at lokke tårer af tosset glæde ud af jeres øjne? Jeg gav jer penge og brød, men disse penge tilhører den højeste. De kom fra ham og vender ved jer igen tilbage til ham. Jeg har bare ikke gemt pengene som en tyv, og jeg var bare ikke en røver som den gudsforgående. Det er alt, hvad jeg har gjort. Ikke sandt, Nullus?

ANATHEMA

Nej, David, nej. Din snak er ikke en af de vise værdig. Og den kommer ikke af en ydmygs mund.

DEN GAMLE MAND

Brød uden kærlighed er som græs uden salt. Maven bliver mæt, men munden tørster og har en bitter eftersmag.

DAVID

Har jeg glemt noget, Nullus? Så husk mig på det, min ven. Jeg er allerede gammel, og mine øjne ser ikke så godt mere. Ser jeg ikke musikanter, Nullus? Og vajer der ikke faner over mit hoved så brogede som en skades tunge? Gør der, Nullus?

ANATHEMA

Du har glemt menneskene, David. Du ser ikke børnene, David Leiser.

DAVID

Børnene? *(Kvinderne holder grædende børnene hen imod David)*

STEMMER

Velsign min søn, David. Læg din hånd på min lille datter, David. Velsign.. Læg din hånd på..

DAVID *(løfter hænderne mod himlen)*

Oh, Hanna, Benjamin, oh Raphael og min lille Moische..
(Ser ned og strækker sine hænder imod børnene)

Oh, mine små bitte fugle, som I døde på vinterens nøgne kviste. Oh, børn, børn, mine små børn. Nå, Nullus? Græder jeg ikke? Græder jeg måske ikke, Nullus? Måtte de dog alle græde, og måtte musikanterne bare spille, Nullus. Nu har jeg begrebet alt. Og børn! mine små børn! Jeg har dog givet jer alt, hvad der var mit. Jeg gav jer mit gamle hjerte, jeg gav jer min lidelse og min glæde. Gav jeg dem ikke hele min sjæl, Nullus?

(Man hører gråd og latter, som klinger som gråd)

Igen har du revet min sjæl bort fra syndens afgrund, Nullus. På glædens dag trådte jeg mørk frem foran folket. På dets jubeldag hævdede jeg ikke øjnene mod himlen, men sænkede dem til jorden, jeg gamle, vrede mand. Hvem ville jeg bedrage med min forstillelse? Tilbringer jeg ikke mine dage og nætter glad og lykkelig? Skabte jeg ikke kærlighed og lykke

med fulde hænder? Hvorfor altså anstillede jeg mig sørgmodig? Jeg kender ikke dit navn, kone. Giv mig dit barn. Det der, det der ler, hvor alle græder, thi det alene er fornuftigt.
(Ler under tårer)

Oh, vær ikke bange. Tro ikke, at jeg kunne stjæle det fra dig som en sigøjner.

Kvinden synker ned på knæ og holder barnet hen til ham.

KVINDEN

Tag det, David. Alt tilhører Jer. Vi og vores børn.

EN ANDEN KVINDE

Tag også mit, David.

EN TREDJE

Mit, mit!

DAVID *(tager barnet, trykker det til sit bryst og indhyller det i sit grå skæg)* Pst.. Skægget! Sådan et skrækkeligt skæg! Vær ikke bange, du lille. Tryk dig ind til mig. Og smil bare. Du er den klogeste. SSURA, kære kone, kom dog her!

SSURA *(græder)*

Jeg er her.

DAVID

Kom, lad os gå lidt til side. Jeg giver dig straks dit barn tilbage igen, kvinde, jeg vil bare holde det lidt. Kom SSURA. For dig skammer jeg mig ikke over mine tårer. Hverken

smertens tårer eller glædestårer. (*Går til side. Begge græder stille frem for sig. Man ser intet andet end deres gamle, bøjede rygge og Davids røde lommetørklæde, som han tørrer sine øjne og barnets tårevædede ansigt med*)

MANGE STEMMER

Pst!.. Stille, stille! De græder. Forstyr dem ikke. Pst!..

ANATHEMA (*gør et par skridt på tåspidserne og hvisker*)
Stille, stille! (*Han går hen til musikanterne og taler med dem, idet han slår takt med hånden. Larmen bliver efterhånden højere. Beskrainy, Purikes og Ssonka venter allerede forlængst med fulde glas i hånden*)

DAVID (*vender tilbage og tørrer øjnene med lommetørklædet*) Der, tag dit barn, frue. Det har slet ikke brudt sig om os. Vel, Ssura?

SSURA (*grædende*)

Vi vil aldrig få børn mere, David.

DAVID (*smilende*)

Men Ssura! Er de da ikke vores, alle børnene i verden? Kun den har ingen børn, der kun har tre, seks eller endog tolv. Ikke ham, der ikke engang kan tælle dem.

SSONKA

Drik dog et glas sodavand, ærede hr. David Leiser, det er dog Deres vand.

PURIKES

Drik det her glas ud, David. Det vil give mig kunder.

BESKRAINY

Drik dog et glas bojarkvas, David. Det er ægte bojarkvas. Jeg kan dristigt påstå, Deres penge gør alt ægte.

SSURA (*i tårer*)

Jeg har altid fortalt Dem, at De har dårligt øl. Og nu, hvor De har ægte, byder De mig ikke noget.

BESKRAINY

Ak, Ssura.

DAVID

Som De dog spørger, Ivan. Jeg takker Dem, men jeg kan jo ikke drikke så meget. Vandet er meget godt. Virkelig meget godt, Ssonka. De ved, hvordan man laver det og vil snart blive rig.

SSONKA

Jeg bruger lidt mere soda, David.

PILGRIMMEN (*sagte til Anathema*)

Er det sandt? De er jo en nær ven af David Leiser og vil ganske givet fortælle mig det. Er det sandt, at han har ladet bygge et palads?

ANATHEMA

Hvorfor så højt? Træd dog lidt til side.

De hvisker sammen. Anathema ryster benægtende på hovedet. Han siger sandheden, men han ler og klapper den gamle på ryggen. Han erkender, at den gamle ikke tror på ham. Under de følgende tildragelser fører Anathema lidt efter lidt musikanterne, lirekassemanden og folket hen bag søjlerne, hvor man ikke kan se dem mere. Dog hører man dem endnu skrig og larme, le og stemme instrumenterne. De få, der endnu er blevet tilbage, underholder sig fulde af ærefrygt med David.

CHESSIN

Er det sandt, David, at De og Ssura vil rejse til Jerusalem til den hellige stad, som vi højest tør drømme om?

DAVID

Ja, det er sandt, Abraham. Selv om jeg er blevet sundere og slet ikke mere har smerter i brystet.

CHESSIN

Men det er jo et mirakel, David?

DAVID

Det er glæden, der giver sundhed, Abraham, og arbejdet i guds tjeneste styrker den endnu mere. Men alligevel har Ssura og jeg ikke længere lang tid at leve i, og af den grund vil vi hvile lidt ud ansigt til ansigt med det hellige lands uendelige skønhed. Men hvorfor siger du igen De til mig, gamle ven? Har du da stadig ikke tilgivet mig?

CHESSIN (*forskrækket*)

Oh, tal ikke sådan, David. Hvis De sagde til mig: »Kald mig du« eller »dræb dig«, så ville jeg hellere dræbe mig, end sige »du«. De er ikke et almindeligt menneske, David.

DAVID

Ja, jeg er ikke et almindeligt menneske. Jeg er et LYKKE-LIGT menneske. Men hvor er den lystige Nullus dog? jeg ser ham jo slet ikke mere. Han forbereder naturligvis igen en eller anden streg, jeg kender ham for godt. Ser du, Abraham, det er et menneske, der ikke formørker moder Jords ansigt ved sin tungsindighed, og han modsætter sig ikke latteren, der smykker vores liv, som duggen smykker græsset, og som glinser broget i solstrålen. Naturligvis spørger han igen. Hør dog!

Bag søjlerne lyder musik. Orkesteret og lirekassen spiller med stort bravour det stykke, som lirekassen tidligere spillede alene. Tonerne er abrupte, rå og uskønne, men sælsomme og lystige. Fløjtetoner klinger ind i mellem umotiveret hen over den gamle lirekasses piben. Noget skratter og hviner, og trompeten stønner falsk. Mens musikken spiller, ser man folket komme til, det er en regulær procession. I spidsen, ved siden af den raskt gående lirekassemand, kommer Anathema dansende herhen imod. Ved remmen har han kastet lirekassen over skulderen og drejer ivrigt dens greb. Han følger musikken med en gennemtrængende fløjten, med den frie hånd slår han takt til spillet og kaster venlige blikke til alle sider og op til himlen. Bag ham kommer MUSIKANTERNE og de FATTIGE, ligeledes i danseskridt. Alle er i munter

stemning. Idet Anathema kommer forbi David, strækker han hovedet hen imod ham, så det ser ud, som om musikken, denne fløjten og denne munterhed var bestemt alene for ham. Musikanterne og de fattige folk marcherer forbi med samme holdning: Fremstrakte halse og ansigtet vendt mod David. David smiler spøgefuldt og bebrejdende, ryster på hovedet og stryger sig hen over sit lange grå skæg. Processionen drager forbi.

SSURA (*rørt*)

Sikken dejlig musik det er! Så smuk og højtidelig, David. Gælder det virkelig alt sammen dig?

DAVID

Ja. Os, Ssura.

SSURA

Ak, hvad er jeg? Jeg kan dog kun elske mine egne børn. Men du, du.. (Med en gysen)
De er ikke et almindeligt menneske David!

DAVID (*smilende*)

Godt, godt. Hvad er jeg da? Er jeg måske guvernør? Eller general måske?

SSURA

Spot ikke, David. De er ikke et almindeligt menneske.

Pilgrimmen, der hele tiden er blevet der og har set den højtidelige procession, hører Ssuras ord og nikker samstem-

mende med hovedet. Anathema træder glad og åndeløst herind.

ANATHEMA

Nu, hvordan var det, David? Jeg går ud fra, det var ret pænt. De har marcheret bravt forbi. Mod forventning godt! Hvis bare ikke den her trompet havde været der.

Han danser fløjtende forbi David for at huske ham på den højtidelige opmarch. Så slår han en høj latter op.

DAVID (*nådigt*)

Ja, Nullus. Musikken var meget god. Jeg har aldrig hørt sådan noget musik før. Jeg siger tak, Nullus. Du har givet folket en stor fornøjelse med din spøg.

ANATHEMA (*til pilgrimmen*)

Og hvordan? Morede det dig, du gamle?

PILGRIMMEN

Godt. Ikke dårligt. Men hvordan vil det ikke blive, når først alle Jordens folk bøjer sig for Davids fødder.

DAVID (*forbavset*)

Hvad siger han Nullus?

ANATHEMA

Ak, David, det er dog rørende. Menneskene er helt forelskede i Dem. Som en brud i sin brudgom. Denne vidunderlige mand, der har vandret tusinde mil hertil..

PILGRIMMEN

Endnu længere.

ANATHEMA

..Spurgte mig: »Kan David Leiser gøre undere?«Og jeg? Jeg lo højlydt.

CHESSIN

Mig har han spurgt om det samme, men jeg fandt det slet ikke latterligt. Stort er den ventendes øre. Til ham taler selv stenene.

PILGRIMMEN

Den blindes skridt er kun korte, men hans tanker er lange.

Han går til side og følger fra nu af David som en skygge. Solen bøjer sig for at gå ned og indhyller jorden i mørke skygger. Luften er fyldt med afskedens store stilhed, og det rosenrøde støv, som så og mærkede solen, synker søvnigt til jorden. I morgen vil det igen være gråt, og de tunge hjul vil hvirvle det op. De fremoverdragendes stumme, hemmelighedsfulde skygger vil vise sig og forsvinde som spøgelser. Vinden vil bære det i vejret, og vandet vil tage det med. Men i dag stråler det og blomstrer pragtfuldt, og det hviler i fred og skønhed, roligt og varmt, fordi det har set solen. Abraham Chessin tager afsked med David og går. De handlende pakker deres varer sammen og lukker deres hytter. Overalt hersker stor stilhed og fred.

ANATHEMA (*trækker vejret dybt, ånder lettet op igen*)
Uff! Endelig! Vi to har ydet en ordentlig masse i dag, David,
De og jeg. Bare jeg tænker på den her trompet! (*Tager sig til
ørerne. Oprigtigt*)

Det er mit uheld, David. Jeg har en frygtelig fin, en næsten
uudholdelig fin høreelse. Næsten som en hund. Jeg behøver
bare at høre, hvordan..

DAVID

Jeg er meget træt, Nullus, og vil gerne hvile mig lidt. Jeg vil
ikke så gerne se mennesker mere i dag. Vær ikke vred, gam-
le ven.

ANATHEMA

Jeg forstår. Jeg vil blot følge Dem hjem.

DAVID

Ja, ja, til mit slot. Efter kontrakten er jeg konge et halvt år
endnu. Kom, Ssura, jeg vil ende resten af disse store dage
sammen med dig i ro og glæde.

SSURA

De er ikke et almindeligt menneske. Hvordan fandt De ud
af, hvad jeg ønskede mig?

*De går op til søjlerne. David bliver stående, ser tilbage, han
har hånden støttet på Ssura.*

DAVID

Se der, Ssura. Dette er det sted, hvor vi tilbragte vores liv.

Hvor sørgeligt og ynkeligt det dog er. Uvenligt og øde som ørkenen. Men er det ikke her, jeg har erfaret den store sandhed om menneskeloddet, Ssura? Jeg var fattig og ensom og døden nær. En tåbelig gammel mand, der søgte et svar hos havets bølger. Men så kom menneskene. Og er jeg ensom nu? Er jeg fattig, og står jeg ved gravens rand? Hør på mig, Nullus, der findes ingen død for menneskene. Død, hvad er det? Død? Hvilket sørgmodigt menneske mon har opfundet dette sælsomme ord »død«? Måske findes der virkelig en død, Nullus, men jeg, jeg er udødelig!

(Han bøjer sig som ramt af et strålende slagtilfælde og løfter armene mod himlen)

Og hvor skrækkeligt det er, jeg er udødelig! Hvor har himlen en ende? Jeg er gået glip af det. Hvor ender mennesket? Jeg ved det ikke. Jeg er udødelig! Oh, hvor menneskets bryst smerter i denne følelse af udødelighed, dens lykke brænder som ild. Hvor ender mennesket? Jeg er udødelig. Adenoi! Adenoi! Priset være i al evighed hans navn, der skænker menneskene udødeligheden.

ANATHEMA

Navnet! Kender du hans navn? Du har bedraget mig.

DAVID *(hører ham ikke)*

Det grænseløse fjerne i tid vier jeg til menneskets ånd, måtte den leve udødeligt i lysets udødelighed. DEN leve udødelig i lysets udødelighed, som er livet, og mørket skal gøre holdt foran boligen for det udødelige lys. Oh gud!

ANATHEMA (*rasende*)

Det er løgn! Hvor længe endnu skal jeg høre på disse narre? Syd og Nord, Øst og Vest, jeg kalder jer! Strøm hertil som fire mægtige oceaner fulde af tårer og begrav menneskene i jeres dyb! Kom hid! Kom!

Ingen hører Anathemas skrig. Hverken David, der er omtåget af begejstring over sin udødelighed, eller Ssura eller alle de andre, hvis hele opmærksomhed er rettet på hans højtideligt lysende ansigt og hænderne, der er løftet mod himlen. Anathema vrider sig i ensom pine og fortsætter sine besværgelser. Man hører et skrig. En KVINDE kommer løbende fra byen herhen ad landevejen. Hendes ansigt er skrækkeligt bemalt og sminket på den måde, hedningerne bemaler ligene af deres døde. En ond hånd har sønderrevet hendes klæder, der er frygtelige at skue i deres billige stads. Hendes smukke ansigt er fortrukket. Hun skriger og kalder med skrækkelig stemme.

KVINDEN

Oh gud, hvor er David, lykkebringeren? To dage og to nætter.. I to dage og to nætter søgte jeg ham i hele byen, men husene tav og menneskene lo. Oh sig mig, I gode, har I ikke set David? David, lykkebringeren? Ak, se dog ikke på mit blottede bryst. Et ondt menneske har revet mine klæder itu og slået mit ansigt til blods, så se ikke på mit blottede bryst. Det kender ikke lykken, for det har aldrig nærret en uskyldig mund.

PILGRIMMEN

David er her.

KVINDEN (*falder på knæ*)

David er her. Hav medlidenhed mig med, I mennesker, og bedrag mig ikke. Jeg er blevet blind af bedrag og døv af løgnen. Hører jeg rigtigt?

Er David her?

BESKRAINY

Ja, der står han. Men du kommer for sent. Han har allerede fordelt alt, hvad han ejede.

KVINDEN

Hvad gør I med mig, I mennesker! To dage og to nætter har jeg ledt efter ham, man har bedraget mig. Og nu kommer jeg for sent. Så må jeg dø på vejen, for jeg har ikke noget sted mere, hvor jeg kan gå hen. (*Hun vrider sig hulkende på den støvede landevej*)

ANATHEMA

Jeg tror, der er en eller anden, der er kommet til dig, David!

DAVID (*kommer nærmere*)

Hvad vil denne kvinde?

KVINDEN (*uden at løfte hovedet*)

Er det dig, David?

PILGRIMMEN

Ja, det er ham.

DAVID

Det er mig.

KVINDEN (*uden at løfte hovedet*)

Jeg vover ikke at se på dig, David. Du ligner vel solen? (*ømt og fortroligt*)

Oh, David, hvor har jeg søgt dig længe! Menneskene har altid bedraget mig. De sagde til mig, at du skulle være taget afsted, at du slet ikke eksisterede og aldrig havde eksisteret. En mand sagde endda til mig, at HAN var David, og han forekom at være god, men han behandlede mig som en røver.

DAVID

Rejs dig op!

KVINDEN

Åh, lad mig hvile ud her for dine fødder. Som en fugl, der kom flyvende over havet, er jeg sønderslået af regnen og forpint af stormen. Jeg er træt til døden. (*Hun græder tillidsfuldt*)

Nu er jeg rolig. Nu er jeg lykkelig. Jeg ligger for Davids fødder. Lykkebringeren.

DAVID (*ubeslutsomt*)

Men du kommer for sent, kvinde. Jeg har allerede givet alt væk, jeg ejede. Og jeg har ikke mere.

ANATHEMA (*råt*)

Ja, vi har allerede fordelt alle pengene. Gå hjem, kvinde, vi har ikke mere. Det gør os ondt for dig, men du kommer for sent. Forstår du, for sent. I morges gav vi den sidste kopek væk.

DAVID

Vær ikke så grusom, Nullus. ,

ANATHEMA

Men det er jo sandt, David.

KVINDEN (*mistroisk*)

Det kan det ikke være. (Hun løfter øjnene)

Er det dig, David? Så god du er. Sagde du, at jeg kommer for sent? Nej, det VAR ham, han har et ondt ansigt. Giv mig nogle penge, David, og red mig. Jeg er dødtæt. Og De hedder Ssura? De er hans kone? Oh, jeg har også hørt om Dem. (*Hun kryber hen til hende og kysser hendes kjole*)

KVINDEN

Hjælp mig, sig noget, Ssura.

SSURA (*grædende*)

Giv hende dog nogle penge, David. Rejs Dem op, kære frue. Der er så støvet her, og du har sådan et smukt, sort hår. Sæt dig og hvil dig lidt. David vil straks give dig nogle penge.

Hun rejser kvinden op og lader hende tage plads ved siden af sig på en sten. Hun trykker hendes hoved til sit bryst og

kærtegnen hende.

DAVID

Ja, men hvad skal jeg gøre? (Han tørrer hjælpeløst sit ansigt med det røde tørklæde) Hvad skal jeg gøre, Nullus? Du er så klog. Hjælp mig.

ANATHEMA *(med en forlegen håndbevægelse)*

Ved gud, jeg ved ikke. Her er regnskabet, vi har ikke en rød øre mere. Jeg er kun en ærlig advokat og ikke en falskmøntner, som daglig kunne skaffe Dem en arv fra Amerika. *(Fløjter)* Jeg har ikke noget at lave og strejfer om i verden.

DAVID *(oprørt)*

Det er grusomt. Det havde jeg ikke ventet af Dem. Men hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre? *(Anathema trækker på skuldrene)*

SSURA

Bliv siddende her, kæreste. Jeg kommer straks igen. David, kom lige med mig, jeg må sige dig noget. *(De går til side og hvisker sammen)*

ANATHEMA

Har man slået Dem meget, frue? Det synes at have været et ret udannet menneske, der har slået Dem. Han har trods alt ikke slået øjnene ud på Dem, sådan som han ville.

KVINDEN *(skjuler ansigtet i sit hår)*

Gå ikke løs på mig, folk.

SSURA

Nullus, kom lige herhen.

ANATHEMA (*træder nærmere*)

Jeg kommer, fru Leiser.

DAVID (*stille*)

Hvor mange penge har De tilbage til vores rejse til Jerusalem, Nullus?

ANATHEMA

Trehundrede rubler.

DAVID

Giv dem til kvinden. Ssura vil ikke længere til Jerusalem. Hun vil blive her og sidde i hytten til sin død. Sådan en tåbelig kvinde! Ikke sandt, Nullus? (*Han græder stille for sig selv*)

SSURA

Er du ked af det, David? Havde du så stor lyst til at rejse?

DAVID

Sådan en tosset kone, Nullus. Hun forstår ikke, at jeg også vil blive her og sidde i hytten. (*Han græder*)

ANATHEMA (*rørt*)

De er ikke et almindeligt menneske, David.

DAVID

Det var min drøm at dø i den hellige stad og udviske min aske med hine retfærdiges, som er begravet der, Nullus, men.. *(Han smiler)*

Er jorden ikke velvillig overalt mod de døde? Giv den stakels kvinde hendes penge. Jeg er pludselig så glad til mode. Nu, Ssura? Hvordan? Vi vil vel igen åbne vores bod og må vel lære hos Ssonka, hvordan man tilbereder godt sodavand.

ANATHEMA *(højtideligt)*

Her. Oh kvinde. David, lykkebringeren, skænker dig penge og lykke.

BESKRAINY *(til Ssonka)*

Ser du. Jeg sagde jo til dig, at alle pengene ikke er fordelt endnu. Han har stadig mange millioner.

PILGRIMMEN *(spidser ører)*

Javist. Kan David overhovedet give alt væk? Han er jo først lige begyndt.

Kvinden takker hende ved David og Ssura. Man ser, hvordan David rørt lægger begge hænder på kvinden, som knæler foran ham. Som ville han velsigne hende. Bag hans ryg, i nærheden af klippen, dukker nu noget gråt, støvet op, der langsomt kommer krybende nærmere. Uden en lyd kommer det nærmere, det er svært at tro, at det er mennesker. Så meget har det grå vejstøv smeltet dem sammen til en masse. Så meget har lidelser og prøvelser forenet dem. I deres dumpe, ubøjelige fremadskriden ligger noget foruroligende, og de

mennesker, som står i forgrunden, betragter dem med gru og uro .

BESKRAINY

Hvad? Er det landevejen, som kommer herhen?

SSONKA

Der kryber noget gråt på vejen. Hvis det er mennesker, så LIGNER det dog ikke mennesker.

PURIKES

Ak, jeg er bange for David. Han står med ryggen til dem og ser dem ikke. Og de går videre, som om de var blinde.

SSONKA

De vil vælte ham omkuld straks. David, David, se Dem om.

ANATHEMA

For sent, Ssonka. David kan ikke høre Dem.

PURIKES

Hvem er de? Jeg er bange.

PILGRIMMEN

Det er vores folk. Det er de blinde. De kommer fra vores land, for at David skal give dem øjenlyset igen. (*Højt*) Holdt! Bliv stående. I er ved målet. David er midt iblandt jer.

De blinde, der næsten har væltet den forskrækkede David

omkuld, som forgæves stemmer imod den fremadstormende bølge, bliver nu stående og søger stumt efter ham. De strækker deres kraftsløse, grå arme ud og famler, griber omkring i det tomme rum. Nogle har allerede fundet David, befamler ham fra alle sider med deres fintfølede fingre og ryster på stemmerne, der ligner bladenes stønnen i efterårsvinden, næppe hørbar i den stivnede luft. Skumringen, der hurtigt falder på, udvisker genstandenes konturer og blander alle farver. Endnu ser man kun noget formløst, upersonligt, der dumpt bevæger sig og klager stille.

DEN BLINDE

Hvor er David? Hjælp os med at finde David. Hvor er David, lykkebringeren? Han er her. Mine fingre mærker ham allerede. Er det dig, David? Hvor er David? Er det dig, David? (*Forskrækkede stemmer trænger frem fra mørket*)

DAVID

Det er mig, David Leiser. Hvad ønsker I af mig?

SSURA (*grædende*)

David! David! Hvor er du? Jeg kan ikke se dig.

DE BLINDE (*trænger sig tættere sammen*)

Der er David. Er det dig, David? David. David.

★

FEMTE BILLEDE

Et alvorligt og lidt dystert værelse, David Leisers arbejds-værelse i den rige villa, i hvilken han henlever sine sidste dage. Værelset har to store vinduer. Bag det ene, i baggrunden, er landevejen, der fører mod byen, bag det andet er haven. Foran sidstnævnte vindue står Davids store skrivebord, på hvilket en mængde papirer flyder i den største uorden. Der ser man små sedler, tiggerbreve, alle slags papirstykker og lange, hurtigt sammenhæftede ark, der ligner regnskabsbøger. En mægtig bibel i gammeldags læderindbinding ligger opslået på gulvet, med ryggen opad og med ombukkede blade og ligner et tag på et hus. Trods varmen brænder en favn brænde i kaminen. David Leiser har feber. Han fryser.

Det er hen mod aften. Dagen går på hæld. Gennem de nedtrukne rullegardiner trænger endnu et svagt lysskær ind, men i værelset er der allerede mørkt. Og kun den lille lampe på bordet lader to hvide pletter træde frem af mørket: De to grå hoveder, David Leisers og Anathemas.

David sidder ved bordet. Hans hår, der forlængst aldrig mere bliver redt, samt skægget, giver ham skær af noget vildt og grufuldt. Hans ansigt er forgræmmet, øjnene vidt åbne. Han holder sit hoved i begge hænder og gennem glasset på en stor lup i stålindfatning kigger har på et stykke papir, der

er tæt beskrevet med blyant, kaster det væk, tager et andet frem og bladrer hurtigt i en tyk bog. Bag ham, støttet til sit stolelæn, står Anathema. Det synes næsten, som om han slet ikke bemærker Davids tilstedeværelse, så ubevægelig, eftertænksom og dyster står han der. Med at spøge er det forbi, og som høstmanden står foran høsten, lader han sit blik strejfe ud i de grænseløst udstrakte klippers urolige fjerne. Vinduerne er lukkede, men gennem glasset og væggene trænger dæmpet larm og enkelte skrig ind til øret. Larmen svulmer langsomt op, vekslende i styrke og lidenskab. De, der råbte David, belejrer hans hus. Pause.

DAVID

Støvet blæser bort, Nullus. Bjerget der ragede op i himlen spaltede sig til klippeblokke. Klippeblokkene blev til støv, og vinden bar det bort. Hvor blev bjerget af, Nullus? Hvor er millionerne, du bragte mig? Nu har jeg allerede ledt en time i disse papirer efter en kopek for at give den til en fattig, og jeg kan ikke finde nogen. Hvad er det, der ligger der?

ANATHEMA

Bibelen.

DAVID

Nej, der mellem papirerne! Ræk mig det. Jeg har slet ikke set efter der endnu. Gid vi var heldige, Nullus! (*Han undersøger spændt papiret*)

Nej, det er alt sammen gået igennem. Se Nullus, se her! Hundrede, så halvtreds, så tyve og så én kopek. Jeg kan jo ikke trække en kopek ud af det?

ANATHEMA

Seks, otte, tyve, stemmer.

DAVID

Men nej, Nullus. Hundrede, halvtreds, tyve og én kopek. Det er blæst bort for alle vinde og løbet ud mellem fingrene som vand. Men mine fingre er allerede tørre igen, og jeg fryser, Nullus.

ANATHEMA

Men her er jo meget varmt.

DAVID

Jeg siger dig, der er koldt, Nullus. Læg en favn brænde mere i. Nej, vent.. Hvor meget koster en favn? Jeg har glemt, hvad den koster. Ak, det koster alt for meget, lad det ligge, Nullus. Denne fordømte ild æder så meget træ, som om den ikke vidste, at hver favn brænde betyder et liv. Vent Nullus, du har jo en god hukommelse, du glemmer aldrig noget, du er som en bog. Kan du stadig huske, hvor meget jeg har anvist Chessin?

ANATHEMA

Først Femhundrede.

DAVID

Nå ja, Nullus, han er min gamle ven, vi har leget sammen som børn. Og til en ven er femhundrede ikke ret meget. Ganske rigtigt, han er en gammel ven af mig, sandsynligvis har jeg haft ondt af ham, og jeg har givet ham mere end de

andre, til han dør. Venskab er en øm følelse, Nullus, men det er ikke godt, hvis et menneske forfordeler de fjerne og fremmede for en vens skyld, for de har ingen venner, som beskytter dem. Vi vil give Abraham Chessin lidt mindre, ganske lidt mindre. (*Forskrækket*)

Sig mig, hvor meget skal jeg sætte af til Abraham?

ANATHEMA

En kopek.

DAVID

Umuligt. Sig dog, at du har taget fejl. Hav medlidenhed med mig, og fortæl mig, du har taget fejl, Nullus. Det kan ikke være rigtigt. Abraham er min ven. Vi har leget sammen som drenge. Forstår du, hvad det betyder, når børn leger sammen, og når så de bliver store og får grå skæg og smiler sammen over det forgangne? Du har jo også gråt skæg, Nullus.

ANATHEMA

Ja, mit skæg er gråt. Abraham Chessin har du anvist én kopek.

DAVID (*griber Anathema ved armen, hviskende*)

Men de har jo fortalt mig, at deres barn skal dø, Nullus. At det allerede ligger for døden. Forstå mig dog, gamle ven, jeg MÅ have penge, du er så god. (*Han stryger hans hånd*)

Du er så godt et menneske. Du har en hukommelse som en bog. Skaf dog noget frem.

ANATHEMA

Vær fornuftig, David. Din forstand forlader dig. Allerede to dage og to nætter har du siddet ved dit bord og ledt efter det, der ikke findes. Gå ud til folket, der venter på dig, og sig dem, at du ikke har mere, og lad dem drage afsted.

DAVID (*vredt*)

Er jeg måske ikke allerede ti gange gået ud til dem, og har jeg ikke sagt dem, at jeg ikke har mere? Men er af den grund bare EN af dem gået? De står og venter og er stærke i deres sorg som en klippe og hårdnakkede som et barn, der ligger ved moderens bryst. Spørger barnet måske, om mor stadigvæk har mælk? Det hager sig fast til brystet med tænderne og sønderriver det uden medlidenhed. Når jeg taler, så tier de og lytter, som om de var fornuftige. Men når jeg ikke siger mere, så griber nødens og fortvivlelsens dæmon dem og skriger med tusinde stemmer op til himlen. Har jeg ikke givet dem alt, Nullus? Hvad ønsker de af en stakkels jøde, der har ofret hele sit liv?

ANATHEMA

De venter på et under, David.

DAVID (*farer forfærdet i vejret*)

Ti stille, Nullus, ti! du frister gud. Hvem er jeg, at jeg skulle kunne gøre undere? Kom til dig selv, Nullus. Kan jeg lave to kopekker af en? Kan jeg træde hen til bjergene og sige: »I Jordens bjerge, bliv til bjerge af brød og stil de hungrendes sult!« Kan jeg gå hen til oceanet og sige: »Du hav fuld af vand, så salt som menneskenes tårer, bliv til et hav af mælk

og honning, og stil de tørstendes tørst!« Tænk dig dog om, Nullus.

ANATHEMA

Har du set de blinde?

DAVID

Kun én gang dengang vovede jeg at løfte mine øjne. Men jeg så kun sælsomme grå skikkelser, som nogen havde spyttet noget hvidt i øjnene. De famlede rundt i luften, som om de anede en fare, og som om de var bange for jorden som for noget uhyggeligt. Hvor vil du dog hen med det, Nullus?

ANATHEMA

Har du set de syge og krøblingerne, som mangler lemmer, og som kryber omkring på Jorden? Af Jordens porer kom de frem som blodig sved, og Jorden pines med dem.

DAVID

Ti stille, Nullus.

ANATHEMA

Har du set mennesker, i hvem samvittigheden brænder? Mørke er deres ansigter som aske efter ild, og de har hvide ringe om øjnene. Ser du dem løbe omkring som rasende heste? Og har du set mennesker, som ser lige frem for sig og bærer lange stave i hænderne for at udmåle vejen? Det er dem, der søger sandhed.

DAVID

Jeg turde ikke rigtigt se mig omkring længere.

ANATHEMA

Hørte du stemmer fra jorden, David?

Ssura træder ind og nærmer sig ængstelig David.

DAVID

Er det dig, Ssura? Luk døren rigtigt fast til, så ikke en spalte bliver åben, hører du! Hvad vil du, Ssura?

SSURA (*fuld af angst og uro*)

Er alt sammen da stadig ikke på plads? Men så skynd dig dog og gå ud til folket, de har ventet længe nok og er trætte, og mange er bange for døden. Lad dem gå, David, for der kommer stadig nye, og snart vil der ikke være en plads, hvor der kan stå et menneske. Vandet i brønden er tørret ud, og man bringer ikke brød mere fra byen, som du har befalet, David.

DAVID (*løfter hænderne i skræk*)

Kom til dig selv, SSURA! Med listige spindelvæv har en drøm indesluttet dig, og kærlighedens vanvid forgifter dit hjerte. Det er mig, David! (*Fuld af angst*)
Jeg har ikke befalet at bringe brød.

SSURA

Hvis alt sammen ikke er helt klart endnu, så kan de stadigvæk vente, David. Men lad der blive tændt bål og lad der

blive beredt et leje for kvinderne og børnene, for natten kommer snart, og jorden bliver kold. Og lad der blive givet mælk til børnene, for de er sultne. Der i det fjerne hørte vi mange fødder stampe. Kan det være en hjord af køer og geder med yvere, der flyder over af mælk, som man driver hertil på din befaling?

DAVID (*hæst*)
Oh gud, oh min gud!

ANATHEMA (*stille til Ssura*)
Gå Ssura, David beder. Forstyr ham ikke i bønner. (*Ssura går ængstelig og forsigtigt ud*)

DAVID
Nåde! Forbarmelse!

Udenfor lægger larmen sig lidt for straks derpå igen at blive højere og mere truende, Ssura har fortalt folket, at det stadig må vente.

DAVID (*synker på knæ*)
Forbarmelse! Nåde!

ANATHEMA (*kommanderende*)
Rejs dig op, David! Vær en mand, når den store skræk ser på! Har du ikke selv kaldt dem hertil? Har du ikke skreget i vejret med kærlighedens stemme, op i tavshed og mørke, hvor den udsigelige skræk troner? Og nu kommer de til dig Norden og Syden, Østen og Vesten og lægger sig som fire

oceaner fulde af tårer ned for dine fødder. Så rejs dig dog, David! (*Han hjælper ham op at stå*)

DAVID

Hvad skal jeg gøre, Nullus?

ANATHEMA

Fortæl dem sandheden.

DAVID

Hvad skal jeg dog gøre, Nullus? Skal jeg tage en strikke og binde den til et træ og hænge mig som hin forræder? Er jeg ikke også en forræder, Nullus? Som hidkalder folk og alligevel ikke giver, og som elsker for at gå til grunde? Ak, hvor mit hjerte smerter, Nullus! Det fryser til som jorden, der bedækkes af is, men indeni, der brænder og gløder en hed ild. Ak, Nullus, har du set denne hvide ild, for hvilken månen formørker sig, og i hvilken solen brænder op som gult strå? (*Pause*) Skjul mig, Nullus! Er her ikke et mørkt værelse, som lyset ikke trænger ind i? Er der ingen mure, gennem hvilke jeg ikke hører disse stemmer? Hvor kalder de mig hen? Jeg er bare en gammel, syg mand og kan ikke blive pint ret længe endnu. Og jeg havde jo selv børn. Og er de ikke døde? Hvad hed de forresten, Nullus? jeg har glemt det. Hvem er denne David, som de kalder lykkebringeren?

ANATHEMA

Således kaldte man dig, David Leiser. Du er bedraget, Leiser. Bedraget som jeg.

DAVID (*bønfaldende*)

Oh, beskyt mig, hjælp mig hr. Nullus. Gå til dem og sig højt og tydeligt, så alle hører det: »David Leiser er en gammel, syg mand, der ikke ejer noget mere.« De vil høre på dem hr. Nullus. De ser så værdig ud, og de vil gå hjem.

ANATHEMA

Godt, godt, David. Du begynder allerede at erkende sandheden, og du vil også snart forkynde den for menneskene. Ha, ha, hvem har sagt, at David Leiser kan gøre undere?

DAVID (*folder hænderne*)

Ja, ja, Nullus.

ANATHEMA

Hvem vover at fordre et under af David Leiser? Er han da ikke en gammel, syg mand? Er han da ikke dødelig som alle andre?

DAVID

Ja, ja, Nullus. Han er kun et menneske.

ANATHEMA

Har kærligheden ikke bedraget David Leiser? Den sagde til ham: »Alt vil jeg fuldbringe, alt« og hvirvlede kun støvet op på vejen akkurat som den blinde vind, der piber forbi bag hjørnet. Rasende river den sig løs, og stille lægger den sig ned igen. Kom lad os gå til ham, der lagde kærlighed i Davids hjerte, og spørg ham: »Hvorfor bedrog du vores broder

David?«

DAVID

Ja, ja, Nullus. Hvad skal kærligheden menneskene, når den er afmægtig? Hvad skal livet ham, når han ikke er udødelig?

ANATHEMA (*hurtigt*)

Gå ud og sig det til dem. De vil lytte til dig. De vil hæve deres stemmer til himlen, og vi vil fornemme himlens svar, David. Åh, sig dem sandheden, og du vil løfte Jorden i vejret.

DAVID

Jeg går, Nullus. Og jeg vil sige dem sandheden. Jeg har endnu aldrig løjet. Åben døren, Nullus.

Anathema åbner hurtigt døren, der fører ud til balkonen og lader ærefrygtigt David gå først. Denne går dystert og med langsomme, vægtige skridt ud på balkonen. Anathema lukker døren bag ham. Man fornemmer en pludselig brølen op, så følger en dyb stilhed som fra graven, og i hvilken Davids stemme sitrer svagt og næppe hørbar. Anathema render omkring i værelset som en rasende.

ANATHEMA

Ha, du ville ikke høre mig, så hør DEM! Ha, du lod mig krybe på bugen som en hund, du lod mig ikke engang se igennem spalten. Med din tavshed spottede du mig. Du dræbte mig med din stive ubevægelighed. Så hør da, og svar, hvis du kan. Nu er det ikke djævelen, der taler med dig, ikke morgen

rødens søn, der hæver sin kække stemme; det er mennesket, din elskede søn, dit smertensbarn, din kærlighed, din ømhed og dit stolte håb, der vrider sig under din hæl som en orm. Nå? Du tier? Lyv for ham med et tordenskrald, bedrag ham med dine lyn! Hvor vover han at se op til himlen? Måtte han dog som Anathema.. (*Han stønner*) Den arme, hårdt krænke- de Anathema, der kryber på maven som en hund. (*Heftigt*) Måtte mennesket igen krybe tilbage til sit mørke hul. Måtte han stum rådne op og blive begravet i et mørke, hvor uudsig- gelige rædsler huserer.

Udenfor lyder et mangestemmigt brøl.

ANATHEMA

Hører du det? (*Hånligt*) Det er ikke mig, det er DEM! Seks.. otte.. tyve.. Rigtigt, det passer. Hos djævelen passer det altid.

Døren bliver revet op, og David kommer forfærdet styrtende ind. Bag ham trænger mængdens hysten ind i værelset som en stor bølge. David lukker døren, og stemmer skulderen imod den.

DAVID

Hjælp, Nullus! De vil trænge herind om et øjeblik, døren er så svag, og de vil slå den i stykker.

ANATHEMA

Hvad siger de?

DAVID

De tror ikke på mig, Nullus. De vil have et under. Men skriger de døde monstro? Jeg har set de døde, de har bragt med sig.

ANATHEMA

Så bild dem noget ind, jøde!

David træder tilbage fra døren og taler hemmelighedsfuldt, frygtsomt og forlegent.

DAVID

De ved, Nullus, der foregår noget med mig. Jeg har jo ikke noget, men da jeg trådte ud til dem.. da jeg så dem.. da følte jeg pludselig, at det ikke er sandt, at jeg DOG har noget. Og så talte jeg til dem og troede selv ikke på, hvad jeg sagde. Jeg talte til dem og stod der og skreg til mig selv, at jeg skulle være fuld af styrke. Min mund siger: »Jeg kan ikke«, men mit hjerte lover alt, og mine øjne skriger: »ja, ja, ja!« Hvad skal jeg gøre, Nullus? Sig mig dog.. De ved det i det mindste nøjagtigt.. Har jeg virkelig ikke mere?

Anathema smiler. Bag døren hører man Ssuras stemme og en sagte banken.

SSURA

Lad mig komme ind, David.

DAVID

Nej, nej, Nullus, åbn ikke!

ANATHEMA

Det er din kone, det er Ssura.

Han åbner. Ssura træder ind. Ved hånden holder hun en bleg kvinde, der bærer noget på armen.

SSURA (*blødt*)

Undskyld, David. Men denne kvinde siger, hun ikke kan vente mere. Hun siger, at hvis hun venter længere, vil hun ikke kunne kende sit barn igen, når det står op fra døden. Hvis De vil vide hans navn, så hed han Moische, den lille Moische. Han har mørkt hår, jeg har set ham.

KVINDEN (*knæler ned*)

Undskyld David, at jeg kommer de andre i forkøbet. Derude er der kun sådan nogle, som er døde for kort tid siden, men jeg har allerede båret ham i tre dage og nætter ved mit bryst. Måske De vil se ham? Så vil jeg vikle svøbet op. Jeg bedrager Dem ikke, David.

SSURA

Jeg har allerede set ham, David. Hun lod mig holde ham. Hun er meget træt, David.

David viger med fremstrakte hænder langsomt tilbage, indtil han støder mod væggen. Her bliver han stående med udstrakte hænder.

DAVID

Nåde! Forbarmelse! (*Begge kvinder venter tålmodigt*)

DAVID

Hvad skal jeg gøre? Jeg har ikke flere penge! Oh gud, Nullus, sig dem dog, at jeg ikke kan opvække døde.

KVINDEN

Jeg bønfalder Dem, David. Beder jeg Dem måske om at give et gammelt menneske livet igen, et menneske der allerede har levet længe og fortjener døden på grund af hans onde gerninger? Forstår jeg da ikke, hvem der kan blive opvækket, og hvem der ikke kan? Men måske bliver det svært for Dem, fordi han allerede har været død så længe? Det vidste jeg ikke. Undskyld mig. Jeg lovede ham det jo selv, da han var ved at dø. Vær ikke bange for døden, Moische. David, lykkebringeren, vil give dig dit lille liv igen.

DAVID

Vis mig ham. *(Han betragter hovedrystende barnet, græder sagte og tørrer tårerne væk med lommenørklædet)*

KVINDEN

To år. Han går i det tredje.

David vender sit forgrædte og næsten forvrængede ansigt om mod Anathema og taler med forandret stemme.

DAVID

Skal jeg prøve det, Nullus? *(Men pludselig bryder han sammen og skriger hæst)*

Adenoi! Adenoi! Væk herfra! Afsted! Djævelen har sendt dig! Så fortæl dem dog, at jeg ikke opvækker døde. Nullus,

de kom herhen for at spotte mig. Se bare, hvordan de begge to ler! Væk herfra! Afsted!

ANATHEMA (*sagte til Ssura*)

Gå Ssura, og tag kvinden med. David er ikke klar endnu.

SSURA (*hviskende*)

Jeg vil tage hende til mit værelse. (*Til kvinden*)

Kom, kære frue, David er ikke klar endnu .

De går. David synker udmattet ned på en lænestol og sænker svagt sit grånede hoved. Han taler stille frem for sig.

ANATHEMA

De er væk, David. Hører du, de er væk.

DAVID

Har du set, Nullus? Det var et dødt barn. Ak, ak, ak, det var et dødt, dødt.. dødt barn. Men Moische.. ja, ja, den lille sorte Moische.. vi har dog set ham. (Højt, fuld af sorg og fortvivelse)

Hvad skal jeg gøre? Oh, råd mig dog, Nullus.

ANATHEMA (*hurtigt*)

Flygt!

Han lytter efter, hvad der foregår bag vinduet, nikker samtykende, bifaldende med hovedet og nærmer sig langsomt David med lumske forsigtighed. David venter på ham med foldede hænder som til bøn og med et uligevægtigt, tillidsfuldt

smil. Hans ryg er krum som en oldings, han henter oftere sit røde tørklæde frem, men ved ikke, hvad han skal gøre med det.

ANATHEMA (*lidenskabeligt hviskende*)

Flygt, David, flygt!

DAVID (glad)

Ja, ja, Nullus. Lad os flygte!

ANATHEMA

Jeg vil skjule dig i et mørkt værelse, som ingen kender, og når de er sovet ind, udmattede af sulten og den lange venten, så vil jeg føre dig gennem de sovende og redde dig.

DAVID (glad)

Ja, ja, red mig.

ANATHEMA

Og de kan vente! De kan sove og vente og drømme den store ventens drøm, men du er der ikke mere.

DAVID (*nikker glad med hovedet*)

Og jeg er der ikke mere, Nullus. Og jeg er flygtet. Måtte de dog tale med himlen så! (*De ser på hinanden og ler*)

ANATHEMA (*venskabeligt*)

Altså, vent på mig, David. Jeg går straks ud for at se efter, om huset nu er tomt. De er dog ikke så tossede..

DAVID

Ja, ja, se efter. De er jo så tossede, og jeg vil gøre mig færdig, Nullus. Men jeg beder dig, lad mig ikke være alene for længe.

Anathema går ud. David går forsigtigt hen til vinduet på tåspidserne og vil se ud, vover det imidlertid ikke. Så går han hen til bordet. Han er forskrækket over papirerne, der flyder i mellem hinanden, tager sig i agt for ikke at træde på et eneste af dem og skrider, som var han midt i en sværddans, over i hjørnet, hvor hans tøj hænger. Her klæder han sig skyndsomst på, idet han bestandig ser forkert og tager forkerte klædningsstykker på. Længe ved han ikke, hvad han skal gøre med sit skæg, men endelig får han et indfald, han stikker det ned bag jakkekraven og dækker det omhyggeligt til.

DAVID (hviskende)

Ja, ja, jeg må skjule skægget. Børnene kender det jo. Hvorfor har de dog ikke revet det af mig? Ja, ja, skægget. Men denne sorte jakke! Skader ikke, skader ikke, du vil dække det til. Så, Sådan! Rosa havde i det mindste et spejl.. Men Rosa er jo stukket af, Nahum er død og Ssura.. Ak, hvorfor kommer denne Nullus ikke? Kan han da ikke høre, hvordan de skriger?

Der bliver banket sagte på døren, David bliver forskrækket.

DAVID

Hvem er det? David Leiser er ikke her.

ANATHEMA

Det er mig, David. Luk mig ind. (*Han træder ind*)

DAVID

Nu, hvordan står det til, Nullus? Er det ikke rigtigt? sådan er der ingen, der vil kende mig?

ANATHEMA

Rigtig godt, David. Jeg ved bare ikke, hvordan vi skal komme ud. Ssura har hele huset fuld af gæster. I alle værelserne, hvor jeg var, ventede der blinde og lamme med et venlige smil. De ventede på Dem. Der er også døende og helt døde i blandt dem, David. Deres Ssura er et herligt kvindemenneske, men hun er for meget husfrue, David, og hun vil grunde sig en prægtig husholdning med hjælp af de sårede .

DAVID

Men hun må ikke, Nullus.

ANATHEMA

Der er mange, der allerede sover foran Deres dør og smiler i drømme. De lykkelige med deres store selvtillid, de har forstået at komme de andre i forkøbet, og i haven og i gården..

DAVID (*forskrækket*)

Hvad er der i gården?

ANATHEMA

Stille, David! Se og hør!

Han slukker lyset i værelset og slår draperierne til side. Vinduesudsnittet fyldes med et røgrødt lys fra skyerne. I værelset er der mørkt, men alt hvidt, Davids hoved, de omkringliggende papirer osv. er hyllet i et svagt, rødt lys. Vanskabte purpurfarvede skygger af røg smutter lydløst hen over loftet. De fægter med hænderne, støder sammen og knytter sig pludselig sammen til lange tog, som om de hurtigt kom stormende frem, eller hvirvlede rundt i en skrækkelig, vild dans. Længere væk fra trænger en ny larm sig frem, som ikke hidtil er blevet fornemmet. Hvis havet trådte op over sine bredder og udgød sig over fastlandet, så ville det brøle netop sådan. Dumpt, uafvendeligt og truende.

DAVID (*hvisker forskrækket*)

Hvad er det for en ild, Nullus? Jeg er bange.

ANATHEMA (*ligeledes hviskende*)

Natten er kold, de har tændt bål. Ssura har fortalt dem, at de måtte vente længe endnu, og så har de truffet deres forholdsregler.

DAVID

Hvor har de taget det træ der fra?

ANATHEMA

De har brækket noget itu. Ssura har fortalt dem, at du havde befalet dem at tænde bål, og de brænder lydigt alt træ, de kan få fat på. Men dér, David, dér.. længere, endnu længere væk..

DAVID (*fortvivlet*)

Hvad så nu, Nullus? Hvad kan der da være endnu længere væk? Endnu længere...

ANATHEMA

Jeg ved ikke, David. Men gennem det øverste vidt åbne vindue hørte jeg noget, der klang som oceanets brølen, når det bliver flod, og klipperne sitrer af smerte. Jeg hører noget som drønen af kobberhorn, David. De skriger til himlen og til Dem. De kalder på DEM! Hører De?

Af den dumpe brusen og kaosset af toner synes et langt, udstrakt skrig at forme sig:

»DAVID! DAVID! DAVID!«

DAVID

Jeg hører mit navn. Hvem er det? Hvad vil de?

ANATHEMA

Jeg ved ikke. Måske vil de krone dig til konge.

DAVID

Mig?

ANATHEMA

Ja, dig, David Leiser. Måske bringer de dig magt og væld og kraften til at gøre undere. Vil du ikke være deres gud, David? Kig ud og lyt.

Han åbner vinduet vidt op, og pludselig, tillige med de glødende røgskyer, trænger de mægtige sejrssikre bølger af en fjern musik sig ind i øret, den metalliske skingren af talrige horn, der bliver båret i højt løftede hænder, thi deres klagende kalden er rettet mod jorden og himlen. Hornene forstummer. Stampen fra hæere, der nærmer sig, og talrige stemmers klagende råb: »DAVID! DAVID!« bliver til en kæmpemæssig akkord og en mægtig, opsvulmende sang. Påny falder hornene ind, og igen gjalder det hårdnakkede, truende og bydende råb: »DAVID! DAVID!« Ved den første hornklang vakler David tilbage og læner sig til væggen. Herefter nærmer han sig vinduet, først langsomt skridt for skridt, så hurtigere og hurtigere, mere og mere oprejst. Han ser opmærksomt ud, og nu støder han Anathema væk og strækker begge hænder imod Jordens stakler.

DAVID (*råber*)

Kom! Kom! Til mig! Jeg er her! Jeg er med jer!

ANATHEMA (*forbavset*)

Hvordan? Du kalder på dem? Du kalder på dem? Kom til dig selv, Leiser!

DAVID (*vredt*)

Ti stille! Du forstår mig ikke. Vi er mennesker, og vi vil stå sammen. (*Begejstret*)

Vi vil stå sammen! Kom, brødre! Kom! Se, Nullus, de løfter hovederne, de ser herhen, de har hørt mig! Kom, kom!

ANATHEMA

Så du vil alligevel gøre et under?

DAVID (*vredt*)

Ti stille, du er mig fremmed. Du taler som en fjende af gud og menneskene. Du kender hverken medlidenhed eller forbarmelse. Vi er trætte og udmattede, og de døde er trætte af den lange venten. Kom! vi vil stå sammen. Kom!

ANATHEMA (*ser opmærksomt derud*)

Er det ikke de blinde, som viser dem vejen?

DAVID

Hvem behøver dog øjenlyset, om ikke de blinde? Kom, I blinde!

ANATHEMA (*spejder ud*)

Er det ikke de lamme, der roder op i vejen og sluger støv?

DAVID

Til hvem var vejen der, om ikke til de lamme? Kom, I krøblinge!

ANATHEMA (*spejder ud*)

Bærer de ikke døde på deres bårer? Med afmålte skridt vugger de hid og did. Se derhen, David, og vov så at råbe: »Kom til mig! Jeg er den, der opvækker de døde..

DAVID (*pinefuldt*)

Du ved ikke, hvad kærlighed er, Nullus.

ANATHEMA

Jeg er ham der gør de blinde seende!« (*Højt:*)
Kom til mig, I Jordens folk, som skriger til gud! Kom her alle
sammen, saml jer for Davids fødder! Han er her!

DAVID

Stille!

ANATHEMA

Kom, I grædende mødre! I fædre, hvem sorgen røvede for-
standen! I brødre og søstre, som sled jer sønder i hunger-
kramper! Kom til David, lykkebringeren!

DAVID (*griber ham ved skulderen*)

Er du forrykt, Nullus? De kunne jo høre det og storme herind.
Hvad laver du? Tænk dig dog om, Nullus!

ANATHEMA (*råber*)

David kalder jer!

DAVID (*river ham med magt væk fra vinduet*)

Ti stille! Jeg kvæler dig, hvis du siger et ord mere. Hund!

ANATHEMA (*river sig løs*)

Du er dum som et menneske. Når jeg råder dig til at flygte,
forbander du mig, når jeg opfordrer dig til kærlighed, kvæler
du mig. (*Foragteligt*)

Menneske!

DAVID (*idet han bliver svag*)

Åh, ødelæg mig ikke fuldstændig, Nullus. Undskyld mig, hvis jeg gjorde dig vred, jeg gamle, tossede menneske, der har mistet min hukommelse. Jeg KAN jo ikke. Jeg KAN ikke gøre undere!

ANATHEMA

Så lad os flygte.

DAVID

Ja, ja, lad os flygte. (*Mistroisk*)

Men hvorhen egentlig? Hvor vil De føre mig hen, Nullus? Er der en plet på den vide jord, hvor.. (*fuld af pinsel*) gud ikke er?

ANATHEMA

Jeg vil føre dig til gud.

DAVID

Jeg vil ikke. Hvad har gud at sige til mig? Hvad skal jeg svare ham? Spørg dig selv, Nullus, kan jeg give gud bare det ringeste?

ANATHEMA

Jeg vil føre dig ud i ørkenen. Vi vil efterlade disse onde og lastefulde mennesker her. De mennesker, der bliver plaget af lidelsens skab, og som støder alle stolper og indhegninger omkuld som svin, der kradser sig.

DAVID (*ubeslutsomt*)

Men de er jo mennesker, Nullus.

ANATHEMA

Sig dig løs af dem. Gå ud i ørkenen og tråd ren frem for guds åsyn. Stenen er dit leje, den hylende sjakal din ven, og sandet skal høre Davids angergivne suk, og ingen syndig vil vanhel- lige hans sjæls rene sne. Den, der bliver hos de spedalske, bli- ver selv syg af spedalskhed, kun i ensomheden vil du se gud. Gå ud i ørkenen, David! I ørkenen!

DAVID

Jeg vil bede!

ANATHEMA

Du VIL bede.

DAVID

Jeg vil svække mit legeme ved faste.

ANATHEMA

Du VIL svække dit legeme ved faste.

DAVID

Jeg vil strø aske på mit hoved.

ANATHEMA

Hvorfor? Det kun de ulykkelige, der gør det. Men du bliver lykkelig, David, i din syndløshed. I ørkenen, David! Gå ud i ørkenen!

DAVID

I ørkenen, Nullus, i ørkenen!

ANATHEMA (*hurtigt*)

Kom, vi flygter. Der er en kælderhvælving her, som ingen kender. Der ligger gamle fade, og dér lugter det af vin. Jeg vil skjule dig der. Og når de sover ind...

DAVID

I ørkenen! I ørkenen!

De løber hastigt bort. I værelset hersker stor uorden og en dyb stilhed. Men gennem vinduet lyder igen kobberhornenes skingrende skrig og nu Jordens sukken og stønnen: David! David! Og med bøjede blade og med ryggen opad ligger bibelen på gulvet som et hus, der vil styrte sammen. Forhængen sænker sig langsomt.

★

SJETTE BILLEDE

Hele natten og en del af den følgende dag har David Leiser holdt sig skjult i et forladt stenbrud, efter at Anathema, der kender alle vilde egne, utilgængelige for et menneskeligt blik, har ledt ham derhen. Om aftenen havde de på Anathemas råd forladt deres tilflugtssted og begivet sig mod østen, men allerede det første menneske, de mødte, havde genkendt David Leiser, idet hans ry allerede var mægtigt, og der ikke gaves nogen kvinde, noget barn eller nogen voksen mand, som ikke selv havde set ham eller i hvert fald kendte ham efter andre folks beskrivelse. Havde én opdaget David, så skreg han op af glæde, løb til byen og forkyndte glad, at ham, de troede, de havde mistet, var fundet igen. Allerede efter kort tid var de fattiges uoverskuelige hær, som havde belejret Davids hus, og som var fortvivlelsen nær, brudt op for at følge ham. Til disse fattige havde der snart føjet sig endnu flere folk fra landevejen og landsbyerne tillige med enhver, som søgte gud. De troede nemlig, at det ikke var af egen drift, David var flygtet fra folket, men at han var blevet røvet af skrækkens og mørkets fyrste, og følgelig havde da alle disse Davids talløse venner besluttet sig til for at rive ham bort fra røveren igen og tilbyde ham magten som hersker over alle Jordens fattige. Men David havde klamret sig til Anathema, forskrækket over forfølgeres brølen, som nærmede sig, havde bønfuldt ham

om redning eller bedt om døden. I henhold hertil havde Anathema ført David væk fra den store vej og trukket ham ind på et net af små stier, som ganske vist havde en begyndelse, men ingen ende, fordi de bestandig førte tilbage til sig selv. Der fandtes ingen vej ud af dette net, og David begyndte allerede at falde i fortvivlelse, da den snu Anathema endelig forlod de vildledende klippestier. De gik nu mod brændingen fra havet i håb om at få en båd af fiskerne og redde sig, eller gå under i bølgerne. Endnu en hel nat og en hel dag flakkede de omkring, indtil David næsten brød sammen af udmattelse. Bag efter gik de lige ud hele tiden, men havde undervejs mange høje hindringer og floder og bække, dybe grøfter osv. at overvinde. Solen var allerede i færd med at gå ned, da de havde overvundet den sidste hindring og nu befandt sig ved havets bred. David var fuld af angst. De stod på en høj klippe, fra hvilken ingen vej førte ned i dalen, og som lå byen så nær, at man kunne se husenes ubestemte omrids.

Dette er sceneriet: Fra scenens venstre hjørne fører skrænten opad, frem fra venstre og brat mod højre. Til venstre for enden ser man det ophidsede hav og højere oppe horisonten, hvor det ender. Til højre på bjergskrænten løber en halvt sammenstyrtet klippemur, dækket af rullesten og grus. Bag den en vild, tilvokset have, i hvis midte to mægtige, sorte cyprusser rager op.

Det er endnu ikke begyndt at storme, men havet og himmelen er allerede beredt til stormens modtagelse. Havet har en mørk farve, her og der savner vandet sin glans og er som dyppet i mørk nat. På andre steder igen skinner det med et truende, uheldsvangrende mørkt lys, som når tusinde slanger

koldt glimtende med deres fugtige skælpanser leger med hinanden, slår på havspejlet med deres haler, så skummet står højt op, larmer og hvisler dumpt. På himlen hænger de næsten forskrækkede skyer som tunge baller, af hvilke lange laser hænger ned til lige over horisonten. Drevet af vinden fra de højere regioner overhaler de, hurtigt jagende derhenad, den purpurrøde sol, der tung og rolig synker ned under horisonten. Den er næppe nok at se bag det tætte skyforhæng, og kun af og til forskrækker den havet og Jorden med disse korte blikke fra dens blodunderløbne øjne som kæmpen, der har ædt og drukket sig fed af levende kød og blod og tilfredsstillet går for at sove, men dog stadig ser sig mistænksomt omkring og synes at søge noget.

På jorden er der endnu stille, men træerne aner allerede den kommende vind, der vil rejse sig med natten, der nærmer sig, og nu og da går der en sitren som indefra og ud gennem deres blade, og de hvisker sagte med hverandre. Kun de sorte cypresser, som står så faste og tillukkede, forbliver stumme og ubevægelige og bringer vindens piben til tavshed med deres spidse kroner.

Når forhænget hæver sig, er scenen tom. Så kommer Anathema krybende over klippemuren og hjælper David, der af svaghed næppe nok formår at ånde, med at kravle over. Deres vide, sorte klæder er snavsede og stedvist sønderrevne, de har undervejs begge mistet deres hatte, og Davids grå hår strittet i vejret som det hvide skum på en klippe.

ANATHEMA

Hurtigere, hurtigere, David! De er i hælene på os. I denne mørke have, dér til den side, hvor der er så stille, har jeg hørt

en fjern brusen, som om der var et hav mere dér. Hurtigere, David!

DAVID

Jeg kan ikke. Lad mig ligge her og dø.

ANATHEMA

Sæt Deres fod her på den her sten. Forsigtig!

DAVID

Jeg ser stadigvæk klippestierne for mig, som hele tiden går i ring og til sidst fører til en klippevæg. Og så ser jeg klippevægge og disse dunkle grave, hvor der ligger en død, opsvulmet hest. Hvor er vi, Nullus?

ANATHEMA

Vi er ved havet. Vi låner en båd af fiskerne og overgiver os til bølgerne. Vi finder nok hurtigere barmhjertighed hos de dumme bølger, end hos menneskene, som har mistet deres forstand.

DAVID

Ja, hellere dø. *(Han lægger sig ned ved klippevæggen)*

Jeg er otteoghalvtreds år gammel, og jeg har brug for at hvile mig. Hvem var mon dette menneske, vi mødte på landevejen, og som var så glad og løb væk med råbet: »Der er David, lykkebringeren!« Hvorfra kender han mig? Jeg har aldrig set ham før.

ANATHEMA (*lader som om, han betragter bredden*)
Deres ry er stort, David. Mærkeligt, jeg kan ikke finde vejen nedad.

DAVID (*lukker øjnene*)
Cypresserne er sorte, men i dag bliver det storm, Nullus. Vi skulle være blevet i stenbruddet, dér er der mørkt og stille, og dér kunne jeg sove som et menneske med ren samvittighed. (*Brummende*)
Hvorfor er du altid så tavs, Nullus? Skal jeg tale med mig selv, som var jeg alene i ørkenen?

ANATHEMA
Jeg leder efter..

DAVID (*utilfreds*)
Hvorfor? Vi har ledt nok i dag, vi er sprunget nok omkring som dresserede hunde. Jeg skammede mig sådan, da jeg krøb over murene og gærderne som en lille dreng, der stjæler æbler. Kom hellere herhen og fortæl mig noget om Deres rejser. Jeg er for træt til at sove.

ANATHEMA
De vil ikke få LEJLIGHED til at sove, David. (*Han kommer nærmere*) Der er ingen vej væk til havet her.

DAVID
Det er også lige meget nu. Men led videre. Måske finder De en vej et andet sted.

ANATHEMA (*strækker hånden ud mod byen*)

Se lige, David. Hvad er det, der skinner så hvidt der?

DAVID (*løfter hovedet*)

Jeg kan ikke se noget.

ANATHEMA

Det er byen, der venter på dig. Og hør nu. Hvad er det, der bruser dér i det fjerne?

DAVID (*lytter*)

Det er.. Men naturligvis, Nullus.. Det er ekkoet fra havets bølger

ANATHEMA

Nej, David, det er menneskene, som kommer herhen om lidt, og som vil forlange af dig, du skal gøre undere. De kommer for at tilbyde dig herredømmet over alle Jordens fattige. Da vi holdt os skjult i stenbruddet, da hørte jeg, hvordan to mænd, der ilede mod byen, talte om, at du var blevet stjålet af en skurk. Man skulle rive dig bort fra røveren og give dig et kongerige.

DAVID

Er jeg da ikke en gammel, syg jøde, men en guldklump, så det har nogen mening at stjæle mig? Hold op, Nullus. De fantaserer, som de der andre. Jeg vil sove.

ANATHEMA (*utålmodigt*)

Men de kommer jo herhen.

DAVID

Så må de komme. Fortæl dem, at David faldt i søvn og ikke ville gøre undere. *(Han lægger sig ned for at sove)*

ANATHEMA

Tænk Dem dog om, David.

DAVID *(egensindigt)*

Nej, han vil ikke gøre nogen undere. God nat, Nullus, jeg er gammel, og jeg kan ikke lide at snakke dårskab.

ANATHEMA

David! *(David svarer ikke og falder i søvn støttet på sine hænder)*

ANATHEMA

Op David! De er der! *(Han giver rasende den sovende et spark)* Stå op, siger jeg dig! Du forstiller dig jo bare. Jeg tror ikke på, at du sover. Hører du! *(Mumlende ud mellem tænderne:)* Han er faldet i søvn. Den fordømte kødklump. *(Han fjerner sig lidt og lytter)* Ha! De kommer. De kommer. Og deres konge sover som en hest, der har slæbt vand. De bringer en krone og døden, og deres offer og herre fanger vind med åben mund og smasker fornøjet. Oh usle slægt! I dine knogler bor forræderi, i dit blod troløshed og i dit hjerte løggen. Det er bedre at stole på det flydende vand og at vandre på bølgerne som over en bro. Det er bedre at støtte sig på luften som på en sten end at betro en forræder sin stolte harme og sine bitre tårer. *(Han træder hen til David og rusker ham råt op)* Stå op! Stå op, David! Ssura er kommet! Ssura! Ssura!

DAVID (*ved at vågne op*)

Er det dig, Ssura. Ja, ja.. Nu skal jeg.. Jeg er meget træt..
Hvad er det? Dig, Nullus? Og hvor er Ssura? Hun kaldte jo
lige på mig. Åh, hvor er jeg træt, Nullus! Så træt!

ANATHEMA

Ssura kommer straks. Hun kommer med et spædbarn.

DAVID

Hvilket spædbarn? Vi har jo ingen små børn mere. (*Han står
op og ser sig forskrækket omkring*) Hvad er dét, Nullus?
Hvem er det, der skriger dér?

ANATHEMA

Ssura har et dødt barn til Dem. De skal vække det døde barn
op David. Det er helt sort og hedder Moische. Hører De.
Moische. Moische!

DAVID (*står op og løber omkring på de kun få skridt, der er
plads til at løbe på*) Vi må flygte, Nullus, flygte! Hvor er ve-
jen? Hvor har du ført mig hen? (*Griber Anathema ved armen*)
Hør dog, hvordan de skriger. Det er DEM. De kommer for at
hente mig. Åh, red mig, Nullus!

ANATHEMA

Der er ikke nogen vej her. (*Han holder David fast*) Der er en
afgrund.

DAVID

Hvad skal jeg gøre, Nullus? Skal jeg styrte mig ned og lade

mit hoved knuse mod en sten? Er jeg sådan en skurk at jeg skal træde frem for guds trone uden at være kaldet? Ak, bare gud kaldte mig til sig! Oh, hurtigere end en pil fløj min gamle sjæl til ham. *(Han lytter)*

De skriger, de kalder. De kalder på mig. Gå væk, Nullus. Jeg vil bede.

ANATHEMA *(træder tilbage)*

Så skynd Dem, David. De er her snart.

DAVID *(falder på knæ)*

Kan du høre dem? De kommer. Jeg elsker dem. Men min kærlighed er bitrere end had og mere afmægtig end sindsro og ligegyldighed. Ak, dræb mig og gå dem selv i møde. Dræb mig. Tag dem op med medlidenhed og straf dem med din kærlighed. Gød den sultne jord med mit legeme og lad korn vokse på den, stil kummeren med min sjæl og lad lykke og munterhed og glæde gro. Oh gud! Glæde og lykke for alle mennesker..

Man hører en kæmpemæssig folkemængde nærme sig, de enkelte stemmer er endnu ikke til at skelne fra hinanden, alt flyder sammen i én lang, længselsfuld kalden.

ANATHEMA *(kommer nærmere)*

Hurtigt, David. Hurtigt de kommer.

DAVID

Straks, straks. *(Fortvivlet)*

.. Og glæde ja, og hvad mere? Bare ÉT ord mere, et eneste

ord.. Oh gud, jeg har glemt det. (*Han græder*) Ak, der findes så mange ord, og jeg mangler bare det ene. Men du har måske slet ikke brug for ord?

ANATHEMA.

Hvad? Du mangler kun et ord? Hvor sælsomt! Men de dér ser ud til at have fundet deres ord. Hører du, hvordan de hyler? DAVID! Så rejs dig dog, David, og træd dem stolt i møde. Jeg tror, de er begyndt at håne dig.

David rejser sig. Man har åbenbart bemærket ham dernede, skrigeriet går over i et glædeshyl, som ligner torden. Én, der er kommet de andre i forkøbet, råber glad: »David!« og løber tilbage fægtende med hænderne. Solen kaster et blodigt blik på det høje bjerg, på cypresserne og på Davids hoved og forsvinder bag skyerne som et øje, der skjuler sig bag forhængen af de rynkede øjenbryn. På et sted bliver havet blodrødt. Det er, som om et morderisk slag havde fundet sted i dybet.

DAVID (*træder et skridt tilbage*)

Jeg er bange, Nullus. Det er ham med det røde skæg, der mødte os på vejen. Jeg er bange for ham, Nullus.

ANATHEMA

Træd ham stolt i møde! Ryst dem, knus dem med sandheden, David!

DAVID

Bare ikke lad mig være alene, Nullus. Ellers glemmer jeg i-

gen, hvor sandheden er.

Neden for muren og på den anden side af den viser sig mennesker, der kommer løbende hurtigt forbi. De er snavsede og udmattede som David og giver indtryk af at være blinde. I stedet for mulige ord udstøder de kun det højtidelige, næsten rovdyragtige skrig: »DAVID! DAVID! DAVID!«.

DAVID (*David strækker hænderne ud*)
Tilbage!

De hører ham ikke og kommer krybende med samme, langtrukne hyl. Det trænger ud til de bageste rækker, og når de første allerede er forstummet, hører man straks længere væk råbet »DAVID! David!« i et tusindtalligt ekko dø i en sagte sukken.

ANATHEMA (*udfordrende*)
Hvorhen? Tilbage! Tilbage, siger man jer! (*De i de forreste rækker gør forskrækket holdt*)

MANGE STEMMER
Holdt! Bliv stående! Hvem er det? Er det David? Nej, det er røveren. Røveren! Røveren!

EN UROLIG MAND
Stille! Stille! David vil tale. Lyt dog, David taler. (*Han forstummer. Fra det fjerne klinger det endnu længe og langtrukket: »David! David!«*)

DAVID

Hvad vil I? Nu ja, jeg er David, en jøde fra samme by, som jer. Hvorfor forfølger I mig, som om jeg er en tyv, og hvorfor forskrækker I mig som en røver med jeres kalden?

ANATHEMA (*frækt*)

Hvad vil I? Gå væk herfra! Min ven David Leiser vil ikke se jer.

DAVID

Ja. Lad mig dø her, for døden nærmer sig allerede mit hjerte. Gå hjem til jeres koner og børn. Jeg kan ikke lindre jeres lidelser. Gå! Har jeg talt ret, Nullus?

ANATHEMA

Ret, ret, David!

DEN UROLIGE MAND.

Vores koner er her, og vores børn er her også. Der står de og venter på et venligt ord fra dig.. fra David, lykkebringeren.

DAVID

Der er ingen kraft i mig mere, og jeg har ikke mere at sige jer. Gå med jer!

EN KVINDE

Træd lidt frem, Ruben, og bøj dig for vores herre David. De husker ham vel endnu, David? En gang til, Ruben! (*Drengen bukker frygtsomt og forsvinder igen i mængden. Mange ler godmodigt*)

EN OLDING (*smilende*)

Han er bange for Dem, David. Vær ikke bange, min dreng!
(*Undertrykt latter. Pilgrimmen træder frem*)

PILGRIMMEN

Du hidkalder os, David, og vi er kommet. Tavse havde vi allerede ventet længe på dit venlige råb, og til de fjerneste Jordens grænser trængte dit skrig, David. Vejene bliver nu sorte af menneskemylderet, skjulte stier bliver levende. De smalle gangstier genlyder igen af folks skridt, og de stier vil snart blive store hærveje. Som alt blod i den menneskelige krop strømmer hen til det ene hjerte, således strømmer alle Jordens fattige til dig. Vi hilser dig, David, vores herre. Hele Jorden og dens liv lægger folket for dine fødder.

DAVID (*fuld af pine*)
Hvad vil I?

PILGRIMMEN (*stille*)
Retfærdighed!

DAVID
Hvad vil I?

ALLE
Retfærdighed!

De siger kun dette ene ord, og dog er det, som om et torden-skrald lyder over jorden. Alt forstummer, og intet menneske ved mere om han har hørt, sagt eller tænkt noget, eller om

der slet intet er sket. Forventningsfuld tavshed.

DAVID (*et pludseligt håb opmuntrer ham*)

Sig mig, Nullus, er retfærdigheden et mirakel?

ANATHEMA (*bittert*)

Der er blinde, og de er uskyldige. Der er døde, og også de er uskyldige. Den pukkelryggede jord bøjer sig for dig med sine kræmmere og hilser dig med sit mørke. Gør et under!

DAVID

Et under? Nu igen. Et under?

PILGRIMMEN (*mistænksomt, mørkt*)

Folket vil ikke have, at du taler med DEN, hvis navn, vi ikke må nævne. Han er en fjende af menneskene og har stjålet dig om natten, da du sov, og har båret dig op på det her bjerg. Men han glemte at stjæle også folkets hjerte, og rastløst bankende førte det os altså til dig igen.

ANATHEMA (*stolt*)

Jeg er vel overflødig her?

DAVID

Nej, nej. Forlad mig ikke, Nullus. (*Fuld af pinsel*)

Afsted, væk herfra! I forbander gud, jeg kender jer ikke! Gå, gå!

ANATHEMA (*kort*)

Afsted!

MANGE STEMMER (*forskrækkede*)

David bliver vred! Hvad skal vi gøre? Vores herre bliver vred? David er vred.

DEN GAMLE

Kald på Ssura!

EN KVINDE

Kald på Ssura! Ssura!

FLERE STEMMER

Ssura! Ssura! Ssura!

Råbet Ssura! Ssura! Ssura! forplanter sig til de bageste.

DAVID (*forfærdet*)

Kan du høre, de råber Ssura!

EN GLAD STEMME

Ssura kommer! (*Mængden bliver dristigere*)

ABRAHAM CHESSIN (*bukker mange gange*)

Det er mig, David. Det er mig, herre, god dag! God dag! God dag, David!

SSONKA (*smilende, bukker mange gange*)

God dag! God dag, David!

David vender sig bort, og tildækker sit ansigt med hånden.

ANATHEMA (*apatisk*)

Afsted.

Almindelig forvirring. Smilet stivner på alles læber, man hører undertrykt sukken. Ærefrygtigt bliver Ssura ført frem ved armen og når hen til den usynlige snor, der skiller David fra de andre, og som ingen vover at overskride. Så træder hun et par skridt mere frem.

ANATHEMA

Se Dem om, David. Ssura er der.

SSURA (*blødt*)

Undskyld mig, David. God dag, David. Undskyld mig, at jeg foruroliger Dem, men menneskerne bad mig om at tale med Dem og få at vide, hvornår De vil vende tilbage til Deres palæ. Og så beder de desuden om, at De måtte skynde Dem, David, for mange er allerede døde under utålelige lidelser. De døde var trætte af at vente så længe, og mange er desuden blevet vanvittige af de frygtelige pinsler og vil snart begynde at dræbe hinanden. Hvis De ikke skynder Dem, David, så vil alle mennesker blive hinandens fjender, og det vil blive svært for Dem, at oprette Deres rige på den døde jord.

Fra de bageste menneskerækker lyder bitre suk: »David! David!«

DAVID (*stille*)

Gå din vej, Ssura!

SSURA (*mildt*)

Deres jakke er revet i stykker, David, og jeg er bange for, De har sår på kroppen. Hvad er der med dig? Hvorfor er du ikke glad sammen med os?

DAVID (*grædende*)

Oh, Ssura, Ssura. Hvad gør du med mig? Tænk dog, Ssura, tænk dog på, I alle.. Har jeg ikke givet jer alt, så jeg ikke har mere tilbage? Hav medlidenhed med mig, sådan som jeg havde det med jer, og sten min unyttige krop! Jeg elsker jer. Alle vrede ord er kraftløse i min mund og den bitterhed, der kommer fra den elskendes læber, kan ikke forskrækker jer. Så hav dog medlidenhed med mig! Jeg har ikke noget! Slet intet. Kun LIDT blod flyder i mine årer, men ville jeg ikke give den sidste stivnede dråbe væk, hvis jeg kunne slukke jeres hede tørst? Jeg ville presse mit hjerte sammen som en svamp mellem møllestene mine hænder, og ikke en eneste dråbe måtte det falske hjerte, der begærligt længes efter livet, snyde mig for. (*Han sønderriver med vældig kraft sine klæder og kradser det nøgne bryst til blods med sine negle*)

Der! Nu bløder jeg, og er der bare én af jer, der smiler glad? Nu river jeg hårene ud af mit skæg og kaster de grå tjavser bort, kaster dem for jeres fødder. Står bare én eneste død op af den grund? Se, nu vil jeg spytte jer i øjnene. Bliver bare én af jer seende af den grund? Og hvis jeg tager denne sten her og gnaver af den som et galt dyr.. Bliver bare én sulten mere mæt af den grund? Se her, jeg vil smide mig for jer som for løverne. (*Han tager hurtigt et par skridt, mængden viger forfærdet tilbage og skrider forskrækket*)

ANATHEMA

Rigtigt, rigtigt, David, slå dem!

SSURA (*viger tilbage*)

Oh, straf os ikke, David!

PILGRIMMEN (*til mængden*)

Han hører på røveren. Han siger: Jeg vil ikke give folket noget«. Han spytter og siger.. Han spytter os i ansigtet!

*Man fornemmer forfærdelsens og det spirende raseris skrig.
Fra de bageste menneskerækker lyder imidlertid stadig det
bønfaldende råb: »David! David!«*

EN FRA MÆNGDEN

Han har ikke ret til at spytte på folket. Vi har ikke gjort ham noget.

EN ANDEN

Jeg har set det. Jeg har set det. Han har taget en sten op. Red jer!

ANATHEMA

Tag Dem i agt, David. De vil straks gribe til stenene. De er jo vilde dyr.

PILGRIMMEN (*til David*)

Du har bedraget os, David!

SSURA (træder ind foran ham)
Du skal ikke sige sådan!

CHESSIN (*griber pilgrimmen foran i kraven*)
Et ord mere, og jeg stopper kæften på dig!

DAVID (*skriger*)
Jeg har ikke bedraget nogen, jeg har givet alt væk. Jeg ejer intet mer.

ANATHEMA
Kan I høre, I tåber? David HAR ikke mere. (*Han ler*)
Han har ikke noget mere! Er det ikke rigtigt, hvad jeg siger, David?

PILGRIMMEN
Hørte I det? Han har ikke mere. Hvorfor kaldte han os så til sig? Han har bedraget os! Bedraget!

CHESSIN (*bestyrtet*)
Det er altså sandt, Ssura, han siger det selv? Han har ikke mere?

SSURA
Hør ikke efter David. Han er syg. Han vil give os alt.

PILGRIMMEN (*opfyldt af sorg og vrede*)
Hvordan kunne du gøre sådan noget, David? Hvad gjorde du med folket, din forbander?

DEN UROLIGE MAND

Hør hvad David, lykkebringeren, har gjort med MIG. Han lovede mig ti rubler, men så tog han dem fra mig og gav mig en kopek. Jeg idiot troede, at denne kopek ikke var en almindelig kopek, tog den med hen i en forretning og forlangte en hel masse for den, men de grinede mig ud og jagede mig væk som en tyv. DU! er en tyv! DU! er en røver, der ikke lader mine børn få mælk! Dér har du din kopek tilbage! *(Han kaster kopeken hen for Davids fødder. Mange følger hans eksempel, for hver især har kun en kopek)*

SSURA *(forsvarer David)*

Der er ingen, der vover at krænke David. *(David græder stumt og tildækker ansigtet med hænderne)*

EN RASENDE MAND

Forræder! Han hentede de døde op fra deres grave for at spotte dem. Sten ham! *(Han bøjer sig ned for at tage en sten op. I dette øjeblik rejser sig en heftig vind, og man hører det tordne i det fjerne. Forskrækket står mængden der.)*

DAVID *(løfter sit hoved og blotter sit bryst)*

Ja, sten mig, jeg er en forræder! *(Det tordner stærkere. Anat-hema ler glad)*

PILGRIMMEN

Forræder! Sten ham, han har bedraget os! Han har forrådt os! Han har løjet! *(Alle er bestyrtede. Så går de løs på David og samler sten op. Enkelte løber væk med et suk)*

DAVID

Tag imod mig. Jeg kommer til jer.

ANATHEMA

Hvor? De vil dræbe dig.

DAVID

Væk! Du er min fjende! Lad mig være i fred!

PILGRIMMEN (*løfter hånden, der holder en sten*)

Tilbage, satan!

ANATHEMA (*hurtigt*)

Forband dem, David, de vil dræbe dig om et øjeblik. Hurtigt!

David løfter begge hænder og synker sammen ramt af en sten. Uden ord, næsten, stumme af raseri og med dump brummen, som ville de sønderslå jorden, kaster menneskene hele tiden flere sten på den ubevægelige krop. De hører hverken tordenvejret eller Anathemas pibende fnisen.

Pludselig begynder en eller anden at græde: »Au uh!«. Det er kvinden. Straks derpå følger andre hendes eksempel, alle hyler og skriger. Så løber de sammenkrøbne derfra. En sidste løfter endnu en sten for at kaste den i hovedet på David, ser sig om, mærker at han er alene og lader stenen falde ud af hånden. Han tager sig til panden og løber derfra med en vanvittig skrigen, Man hører ham stadig skrike i det fjerne. I den nu usynlige mængde er det som noget skrækkeligt går for sig.

★

SYVENDE BILLEDE

Intet er sket. Intet har ændret sig. Stadig tynger jernporten, lukket i æoner, jorden med sin vægt. Bag den, stum og hemmelighedsfuld, bor kilden til al eksistens: verdensaltets store ånd. Og stadig står Portvogteren foran den, lige skrækkelig, stum og ubevægelig. Intet er sket, intet er forandret.

Det grå lys, der er så stumt som de grå klipper, er forfærdeligt. Dette sted er frygteligt, men trods det elsker Anathema det, og endnu engang viser han sig her. Men han kryber ikke på bugen, han skjuler sig ikke som en tyv bag sten og klipper. Som en sejrherre, med stolte skridt og afmålt værdighed i sine bevægelser, søger han at befæste sin sejr. Dog, da djævelen nu engang ikke formår at være sandfærdig og ærlig, og da hans selvbevidsthed kender sine grænser, så kommer også her igen en evig tvespaltning til udtryk: Han optræder som en sejrherre, og dog er han bange. Han hæver sit hoved herremandsagtigt højt, og modsat ler han dog over denne sin overdrevne værdighed. Som en mørk og ond nar længes han efter storhed og majestæt, og, selv tvunget til at le, foragter han sin latter. På den vis, med pralende hovmod, skrider han hen til midten af bjerget og bliver forventningsfuldt stående med sin stolte holdning. Men som ild af tørt træ, således fortærer den lydløse stilhed hans usikre værdighed. og han skynder sig, som en dårlig musikanter uden at overholde pausen, at ma-

*skere sin tvivl og sin forhadte angst ved hjælp af et sammen-
surium af spøgefuldheder, høj skrigen og hurtig gestik. Han
stamper med foden og skriger med hyklerisk truende stemme.*

ANATHEMA

Hvor er fanfarene? Hvorfor bliver jeg ikke festligt modtaget? Af hvilken grund er denne gamle, rustne port stadig lukket? Og hvorfor kommer ingen mig i møde med nøglen? Er det da skik og brug i gode kredse at modtage en berømt gæst og suveræn fyrste fra et venligsindet rige således? Jeg ser ingen andre end huskarlen, der endog synes at være faldet i søvn. Ellers intet. Slem! Slem! *(Han ler, strækker sig udmattet og sætter sig ned på en klippeblok. Så taler han blødt og træt)*

Men jeg er ikke forfængelig. Horn, blomster og højt skrigeri, det er lutter dårskeer! Jeg har selv hørt engang, hvordan man udbasunerede Davids berømmelse, og hvad blev der ud af alt det? *(Han sukker)*

Det er sørgeligt, når man tænker på det. *(Han fløjter melankolsk)*

Du har selvfølgelig hørt, hvilken ubehagelighed, der er overgået min ven, David Leiser? Jeg tror sidste gang, vi sludrede sammen, da kendte du endnu ikke det navn. Men nu kender du det vel? Et stolt navn! Da jeg forlod Jorden, da udskreg alt.. Millioner af sultne struber skreg dette glørværdige navn ud i verden: »David er en bedrager! David er en forræder!« Og samtidig, desuden, gjorde mange, som det forekom mig, en vis anden ret kraftige bebrejdelser. Men min ærlige, så alt for utidigt afdøde ven har dog ikke af personlige grunde og ikke i sit eget navn handlet så uforsigtigt. *(Portvogteren tier,*

men fnysende af raseri og med oprigtig triumf taler Anathema videre)

Navnet! Navnet på den, der lod David og Tusinder af mennesker gå til grunde! Jeg er Anathema. Jeg har intet hjerte, mine øjne er udtørrede af ilden fra helvede, og de har ingen tårer. Og hvis de havde nogen, havde jeg givet David dem alle. Jeg har intet hjerte, men der gaves et øjeblik, da bevægede noget levende sig i mit bryst, og jeg blev bange. Kan et hjerte blive født? Jeg så, hvordan David gik til grunde og med ham tusinder af mennesker. Jeg så, hvordan hans ånd, sort og sammenkrummet som en død orm i solen, styrtede ned i intethedens afgrund, i mit mørkets og dødens rige. Sig mig, er det da ikke DIG, der har fordærvet David?

PORTVOGTEREN

David blev udødelig og lever udødelig i ildens udødelighed. David blev udødelig og lever udødelig i lysets udødelighed, som er livet.

Anathema synker til jorden som ramt af lynet og ligger en stund ubevægelig. Så løfter han sit hoved, raseriet spytter som en slange. Han rejser sig og taler med den grænseløse vredes ro.

ANATHEMA

Du lyver! Tilgiv mig dristigheden, men du lyver! Selvfølgelig, din magt er uendelig, og du kan give en orm, der er tørret ind i solen, udødelighed, men ville det være retfærdigt? Eller lyver tallene måske, og er hele din verden en eneste, stor løgn, et grusomt spil med love, en despots ondskabsfulde lat-

ter over slavernes stumme ydmyghed? (*Han taler trist og med sorgen af vedvarende blindhed*)

Jeg er træt af den evige søgen. Jeg er træt af livet og denne frugtesløse pine fra en bestandig jagt efter det, der altid glider bort. Giv mig døden, men pin mig ikke med uvished. Svar mig ærligt, som jeg selv er ærlig i den her slavens oprørstrang. Har David da ikke elsket? Svar! Gav David da ikke sin sjæl væk? Svar! Og blev David da ikke stenet, da han gav sin sjæl bort? Svar!

PORTVOGTEREN

Jo, David, der gav sin sjæl bort, blev stenet.

ANATHEMA (*bittert*)

Til nu var du ærlig, og dit svar lyder beskedent. Hvordan? Stillede han måske de hungrendes sult? Skænkede han de blinde øjenlyset? Gav han den uskyldigt døde livet igen? Såede han ikke snarere splid og strid? Og foranstaltede han ikke et stort blodbad? For menneskene har allerede rejst sig mod hinanden og dræber og stjæler fra hinanden og voldtager hinanden i Davids navn! Hvordan? Har David ikke bevist kærlighedens afmagt? Har han ikke skabt stor ulykke? Som kan udregnes i tal og måles med mål?

PORTVOGTEREN

Jo. David har gjort alt, hvad du siger, og også menneskene har gjort, hvad du anklager dem for. Tallene lyver ikke, og vægten taler sandt, og ethvert mål ER HVAD DET ER.

ANATHEMA (*triumferende*)

Du indrømmer!

PORTVOGTEREN

.. Men det, du ikke ved, bliver ikke målt med mål eller vejlet med vægt eller talt med tal, Anathema. Lyset har ingen grænse, og for ildens varme er der ikke sat skranker. Der findes rød, gul og hvid ild, i hvilken solen forbrænder som gult halm, og der findes desuden en anden ild, hvis navn ingen kender. Thi for ildens varme er der ikke sat skranker. Ham der forsvandt i tal og er død i mål og vægt, David, har opnået udødelighed i ildens udødelighed.

ANATHEMA

Du lyver allerede igen! (*Han snor sig fortvivlet på jorden*)
Ak, hvem hjælper den ærlige Anathema? Hans udødelighed er en løgn. Oh, græd I, som har fået djævelen kær! Suk og klag I, som tørster efter sandheden og tilbæder forstanden, for han bliver altid bedraget. Jeg vandt, og han tog byttet fra mig. Jeg blev sejrherre, og han lægger sejrherren i lænker, stikker øjnene ud på fyrsten og lader den stolte hoppe og lege og logre med halen som en hund. David, David! Jeg var din ven! Fortæl ham dog, at han lyver! (*Han strækker hænderne ud, lægger sit hoved på dem som en hund og græder bitterligt*)
Hvor er sandheden? Hvor er sandheden? Hvor er sandheden? Blev ikke også den stenet? Ligger den ikke i graven som et stykke råddent kød? Ak, lyset slukkedes over verden, og verden har ikke længere øjne. Ravne og krager har hakket dem ud. Hvor er sandheden? Hvor er sandheden? Hvor er sandheden? (*Ynkeligt*) Fortæl mig, vil Anathema nogensinde finde

sandheden?

PORTVOGTEREN

Nej.

ANATHEMA

Vil Anathema nogensinde se porten åben? Vil jeg nogensinde se dit ansigt?

PORTVOGTEREN

Nej. Aldrig. Mit ansigt er åbent, men du ser det ikke. Min tale er høj, men du hører den ikke. Mine bud er klare, men du erkender dem ikke, Anathema. Og aldrig vil du se dem, aldrig vil du høre dem, og aldrig vil du erkende dem, Anathema, usaglige ånd, udødelig i det tællelige og evig levende i målet og vægten og endnu aldrig var født til livet.

ANATHEMA (*springer op*)

Du lyver, fåmælte hund.. du tyveknægt, sådan som du har stjålet sandheden fra verden og pansret alle indgange med hård malm! Lev vel! Jeg bryder mig kun om ærligt spil, og jeg vil vinde tilbage, hvad jeg har mistet. Og vil du ikke give mig det igen, så vil jeg skrigе ud i hele verden: »Hjælp mig, jeg er berøvet! Jeg er bestjålet!« (*Han ler. Så går han fløjten-de et par skridt tilbage og vender sig om, dovent*)

Jeg har ikke noget at lave, og derfor vandrer jeg gennem verden. Ved du, hvor jeg nu vil gå hen? Til David Leisers grav. Som en sørgende enke, som sønnen af en far, der lumsk blev myrdet ved et forræderisk stød, vil jeg sætte mig på David Leisers grav. Jeg vil græde så bitterligt, skrigе så højt og kal-

de så skrækkeligt, lige til der ikke findes en ærlig sjæl i verden, som ikke forbander morderen. Som et menneske, der af smerte har mistet sin forstand, vil jeg pege til højre og venstre og spørge: »Var det ikke ham der, der slog ham ihjel? Var det ikke ham her, der hjalp med ved den blodige dåd? Var det ikke HAM HER, der forråbte ham?« Jeg vil græde så bittert og anklage så frygteligt, at alle Jordens mennesker bliver til mordere og bødler i Leisers navn. I David Leisers navn, lykkebringeren! Og når jeg så fra toppen af et bjerg af lig, af hæslige, stinkende beskidte lig vil forkynde, at det er DIG, der har dræbt David og alle mennesker, så vil man tro mig. *(Han ler)*

Du har jo nu engang en løgners slemme renommé, en bedragers og en morders.
Lev vel!

Han går leende ned og væk. Endnu engang hører man hans latter lyde op fra dybet, så ligger alt straks igen i den evige tavsheds forbandelse.

*